

TORJI V ANGLIJI ZMAGALI POD ZAVAJALNO OZNAČBO

NASPROTNICI PRIZNAVAJO, DA JE PORAZ DEL. STRANKE LE ZAČASEN

Stanje strank v novi zbornici. — Mac Donald jetnik konservativcev. — Milijone ljudi za socializem

Ali za drastičen program socializacije, ki bi značilno nagel prehod Anglije iz kapitalizma v socializem, ali pa za "rešitev Anglije" kakršna je, to sta bila vprašanja, o katerih so imeli odločiti volilci 27. oktobra. In odločili so se za Mac Donaldovo narodno koalicijo, kar v resnici znači konservativno stranko. V novi zbornici ima tolikšno večino kot je ni imela še nobena stranka v moderni zgodovini angleškega parlamentarizma.

Stranke v novi zbornici.

Zmago Mac Donaldove koalicije so skoro vsi pričakovali, toda ne s tolikšno večino. Presenetila je tudi torije, katerim se je želja več kot izpolnila. V novi zbornici je 472 konservativcev, 66 liberalcev, ki so razdeljeni v dve krili in nekaj neodvisnih. Delavska stranka je dobila le 52 mandatorov, Mac Donaldovi zastopani v vladi in delavska stranka bo proti njim kot proti konservativcem v ostri opoziciji. Lloyd George-ovi liberalci so dobili le pet poslancev.

Stanje drugih strank.

Stranka, katero je v opoziciji proti delavski ustanovil bivši laborit Oswald Mosley, je prišla iz boja brez mandata. Komunisti so dobili vzlic veliki kampanji in ugodnemu položaju za kritiziranje le malo glasov. Izvoljena sta bila dva irska nacionalista, en škotski nacionalist in nekaj posameznikov, ki so brez politične pripadnosti.

Nova zbornica je v resnici deljena zdaj samo v dve stranke: v konservativno in delavsko. Slednje je časopisje po svetu v prošli kampanji označevalo za socialistično radi njegove ostore začrtane socialističnega programa. Koliko časa bodo mogli biti v koaliciji "za rešitev Anglije" s stranko torijev Mac Donaldovi laboriti ter liberalci, je največ odvisno od torijev samih. Če se jim Mac Donaldova taktika ne bo dopadla, ga bodo vrgli in postavili striktno konservativno vlado. Mac Donald, o katerem pravijo, da je danes najmočnejša osebnost na Angleškem, je v resnici le jetnik konservativcev. Za zdaj so tudi oni njegovi jetniki, kajti ogromen val glasov za nacionalno koalicijo tolmačijo mnogi za zapupnico Mac Donaldovi taktiki.

Bodočnost delavske stranke.

Poraz ima za delavsko stranko ne le slabe nego tudi dobre strani. Iznemala se bo raznih političnih štreberjev, ki so se urivali v njo radi služb, otrsela se je oportunistični elementov, ki so šli s Thomasom, Snowdenom in Mac Donaldom in ob enem bo postala militantna stranka bolj kot kdaj prej. Radi svoje šibkosti v parlamentu bo morala prenesti svoj boj proti kapitalizmu in reakciji med ljudstvo in v industrijske spopade.

Hendersonova izjava.

Sedanjí voditelj delavske stranke Arthur Henderson pravi, da poraz delavske stranke ne znači njenega razpada, kajti bodočnost pripada nji ne glede na sedanje znižanje števila njenih poslancev. Do sedem milijonov ljudi se je vzlic velikanski sovražni propagandi izreklo zanjo in za socializem. Takozvana narodna koalicija je šla v borbo z geslom, da se gre za rešitev Anglije. Udarec za delavsko stranko je bil, prvič ker je ostala predolg v vladi in se naslanjala na pomoč liberalcev, namesto da bi predložila poslancem konstruktiven ekonomski program z drastičnimi določbami za socializacijo in bila tako od konservativne-liberalne večine časno poražena, in drugič, ker so jo v kritičnem momentu ne le zapustili nego se tudi zvezali s nasprotniki trije njeni najjačji predstavniki: Mac Donald, Snowden in Thomas.

Henderson pravi, da so bili volilci s histerično propagando ometeni. Ko se zavedo, bodo videli, v kako usodno zmotu so zagazili. Nobenega dvoma ni, da se bodo potem toliko bolj oklenili delavske stranke.

Taktika "nove" vlade.

Mac Donald v imenu nove vlade zatrjuje, da ne bo niti najmanj prezirala interesov delavskega razreda. Njen edini cilj je konsolidiranje Anglije, da se izkoplje iz nevarnosti, katere ji grozi z ekonomsko katastrofo. Mac Donald je tudi po volitvah izjavljal, da je njegov namen služiti temu cilju le dotlej, da bo dosežen, potem pa se zopet posveti striktno delavski politiki. Ni pa niti malo verjetno, da bi mu delavstvo še kdaj zaupalo vodstvo svoje stranke. Snowden je dejal, da mu je žal poraza, ki ga je doživela delavska stranka, a krivdo vala na njegovo vodstvo, ki baže ni imelo poguma priznati pravilnost Mac Donaldovih korakov v sedanjí krizi, nego je šla v boj proti njemu. Snowden je izjavil, da pripada bodočnost delavski stranki a po njegovem mnenju se bo zopet razvila v odločujočo silo v Angliji le pod novim vodstvom.

Prebiranje bo šola.

To prebiranje strank bo dobra šola angleškemu ljudstvu. V teku časa bo spoznalo, da je treba skozi drastičen prehod, ako hoče iz obstoječe v novo ekonomsko uredbo. Toriji bodo sicer zelo oprezní, kajti časi, ko so lahko vladali absolutno proti delavstvu, so minili. Danes se predstavljajo celo za prijatelje delavstva in dokler bodo v kabinetu zastopani tudi Mac Donaldovi bivši laboriti, jim bodo to mnogi verjeli.

Nezmoženo gibanje.

"Bilo bi nes pametno tajiti, da je delavska stranka pri volitvah doživela poraz." je dejal Arthur Henderson. "Vsakdo pa, ki misli, da je s tem delavsko gibanje razbito, se u-

BEDNI V MESTIH IŠČEJO KURIVO

Še celo v "dobrih" časih je bilo v mestih mnogo družin tako revnih, da so si morale privoščiti le malo kuriva. Matere in otroci stikujejo za drvmi in premogom po smetiščih, alejah in železniških tirih. Letos bo še več družin odvisnih od najdenega kuriva. Enim bodo sicer pomagale dobrodelne družbe in razne izredne pomožne akcije, toda vzlic vsemu bo v tisočih skromnih stanovanjih veliko prezebanja in bede. Republikanska in demokratska stranka se namreč še vedno upirata izdatnim naredbam, katere bi omogočile zaslužek mnogim nezaposlenim, ostali pa bi prejeli brezposelnostno zavarovalnino. Urad Ameriške delavske federacije, ki štejevo brezposelnih nikoli ne precenjuje, poroča, da je na podlagi statističnih podatkov ugotovil, da se armada nezaposlenih še vedno veča in da bo to zimo približno sedem milijonov delavcev brez vsakega zaslužka.

UČITELJSKO OSOBJE V CHICAGU JE BREZ PLAČ OD APRILA

Chicago, ki je ne le drugo po velikosti, nego tudi drugo najbogatejše ameriško mesto, nima denarja, da bi redno plačevalo učitelje in učiteljice, ker so graftarski političarji ter davčni uradniki gospodarstvo in poslovanje tako zavozili, da so velike nepravilnosti v mestnih in okrajnih nameštencev ter davkoplačevalcev še večje.

Štirinajst tisoč učiteljev in učiteljic ni dobivalo plače že od aprila to leto. Prve čake so prejeli šele zadnje dneve oktobra. Tudi mnogi drugi nameštenci so enako prizadeti. Dajali so jim tu in tam le nekatere izkaznice, katere so proti velikemu popustu kupovali špekulanti, toda večinoma so bile odklonjene.

Žal, da je učiteljsko vzlic takim skušnjam v večini še vedno "patriotično" ter pohlevno, kakor zahtevajo od njega korumpirani uradniki in privatni interesi. Ali tudi med njim se je začelo svitati.

Avto žanje

Do dne 21. oktobra je bilo v avtomobilskih nezgodah v Chicagu ubitih nad tisoč ljudi. Lani je bilo ubitih tisoč oseb do 28. novembra, ali več kot mesec pozneje nego letos.

sedno moti. Delavski pokret ni str. Njegov zanos ni zlomljen. Njegova vera v svojo bodočnost ni omajana.

Tudi nasprotniki vedo, da je Henderson s to svojo izjavo v pravem. Delavsko gibanje beleeži v svoji zgodovini že veliko porazov, ki pa se v teku časa niso izkazali za porazne, nego za predhodnike zmag.

ZADNJI ZNAKI SVOBODE V ITALIJI IZGINJAJO — OPOZICIJA NARAŠČA

Fašizem hoče, da mu profesorji prisežejo lojalnost. — Težka finančna kriza nagaja vladni politiki

"Nihče ne ve, kakšna bi bila večina, ako bi Italija nenadoma dobila svobodne volitve in bi ljudstvo imelo na izbiro, da se izreče za ali proti fašizmu," je pisal v čikaških Daily News njih poročevalec. David Darrah, ki zastopa omenjeni dnevnik v Rimu.

Fašisti pravijo, da bi v takem slučaju bila velika večina na njihovi strani, in nato Darrah oprežno tolmači, da ako bi bili v to res verjeti, ne bi tako drastično zatirali opozicije. Kajti dejstvo je, da bi se ljudstvo v svobodnih volitvah izreklo proti Mussolinijevi diktaturi. Vprašanje je le, kolikšna bi bila ta večina.

Nasprotniki fašistov si veliko prizadevajo, da bodre ljudstvo v veri, da Mussolinijeva strahovlada ne bo trajna. Prihajajo iz mejnih krajev nad italijanska mesta z aeroplani, jih preplavljajo z letaki ter nato naglo odbeže. Med ljudstvom cirkulirajo tajna pisma. Dogajajo se bombni napadi. Prebivalstvo mrmra. Mussolinijev režim odgovarja:

ja z novimi drastičnimi odredbami. Za profesorje na univerzah je določil sledečo svečano zaobljubo:

"Prisegam, da bom lojalen kralju, njegovemu dvornemu nasledniku in fašističnemu režimu; častno obljubljam, da se bom ravnal strogo po zakonih ustave in drugih postavah države..."

"Dalje prisegam, da ne pripadam in da ne bom nikdar pripadal nobeni stranki ali zvezi, katerih aktivnosti niso v soglasju z visokimi uradi naših ustanov ter države."

To bi bil torej nekak "yellow dog contract", kakor označujejo take prisege v Ameriki. Veliko italijanskih profesorjev, izmed katerih imajo na polju znanstva mnogi mednarodno sloves, izjavlja, da rajše izgube službo kot pa da bi se ponižali s tako prisego.

Fašistični pritisk na italijanske znanstvenike je nadaljni dokaz, da Mussolinijev režim ne stoji na trdnih nogah. Sličen je diktaturi v Jugoslaviji, katera bi tudi rada na zunaj izgledala kot vlada po volji ljudstva, toda ne Italija ne Jugoslavija ne moreta skriti, da je "ljudska volja" v prilog režima" izsiljena s terorjem in bajoneti.

Seja eksekutive S. P.

Dne 7. in 8. novembra bodo zborovali v Bostonu člani eksekutive socialistične stranke. Ob enem bodo tja in nazaj grede nastopali v raznih mestih na socialističnih shodih. Župan Hoan npr. bo govoril v New Yorku, v Washingtonu, Wilmingtonu, Del., in v Springfieldu, Mass.

POVEČANJE AKTIVNOSTI V KLUBIH IN KONFERENCAH JSZ

Konferenca JSZ. 25. oktobra v Barbertonu je imela velik poset. Prireditelj kluba št. 232 večer prej v prid konference je prav dobro uspela. S sodelovanjem sodružice Fradel je bil ustanovljen mladinski odsek kluba št. 232 z osemnajstimi člani in članicami.

Shod mladinskega odseka kluba št. 27 v nedeljo 25. oktobra v Clevelandu je imel zadovoljiv poset in sodružica Fradel, ki je bila govornica, je napravila dober vtis.

Predavanja Anne P. Krasne v Wisconsinu in Illinoisu so bila izredno dobro obiskana.

Cankarjev dan kluba št. 1 dne 25. oktobra je bil s kulturnega in agitacijskega vidika uspešna prireditve.

Klub št. 11 v Bridgeportu je dosegel s svojo prireditvijo v soboto 24. oktobra nov triumf.

Število naročnin, ki jih je prejel Proletarec v oktobru, je višje, nego mesec prej in večje nego oktobra 1930.

Aktivnosti klubov JSZ v splošnem so se zadnje mesece jako razširile in pričakuje se, da se bodo njihove prireditve še bolj pomnožile.

Španija noče dveh zbornic

Konstituenta v Madridu je dne 27. oktobra sprejela predlogo v osnutku ustave, ki določa samo eno zbornico v španskem parlamentarizmu. Konservativci, ki so hoteli tudi senat, so bili poraženi. Bivši predsednik Zamora je dejal, da pomeni ena zbornica namesto dveh republiko resno nevarnost. Proti senatu in samo za zbornico poslancev so se borili največ socialisti.

Otroci brez hrane

Čikaška "Tribuna" zbira fond za prehranjevanje otrok, ki prihajajo gladni v šolo. Navaja tragične slike stradanja in apelira na dobra srca. Vzlic temu zagovarjajo njeni uredniki kapitalizem, ako tudi so prisiljeni priznati, da mora stradati tisoče otrok, dasi je hrane v Chicagu več kot v izobilju.

"Dola" delavcev v Franciji

Meseca oktobra je dobivalo v Franciji 44.117 delavcev brezposelnostno zavarovalnino.

MILIJONE OTROK V TEKMI Z OČETI ZA DELO IN KRUH

Sistem, ki meče močne, zdrave delavce na cesto in zaposluje v industriji otroke, "je hiba civilizacije."

Stavek v podnaslovu je izrekel Courtenay Dinwiddle, tajnik national child-labor komiteja, kateri je bil ustanovljen pod pokroviteljstvom predsednika Hooverja in posluje v ožračju republikanskih in demokratskih governerjev, županov in drugih visokih uradnikov. Dinwiddle pravi, da po vladnih podatkih dela v industrijskih obratih 3,326,152 otrok v starosti od 7 do 17 let, medtem ko morajo očete tavati okrog brez dela. Otroci jemljejo zaslužek roditeljem. Razlika pa je v zaslužku. Kompanija najame otroka, ker mu plačuje mnogo manj nego očetu, stroji pa pripomorejo, da se tudi z otroškim delom lahko veliko producira.

Socialistom to ni novica. Značilno je le, da so se pričeli zavedati opasnosti izkoriščanja otrok v industriji tudi kapitalistični sociologi in svare pred njo.

Milost za poverjalca

Harold L. Cook iz Aurore, Ill., ki je upravljal otroško zavetišče podporne bratske organizacije Moose v Mooseheartu, Ill., je poveril svoji organizaciji \$100,000, ki so bili namenjeni za vzdrževanje otrok. Leta 1929 je bil obsojen in leto pomiloščen. Ako bi poveril le kakih par stotakov, bi ga še ne izpustili iz ječe.

Bojevni voditelj umrl

A. J. Cook, tajnik unije angleških premogarjev in eden najradikalnejših vodij angleškega delavstva, je 2. novembra umrl.

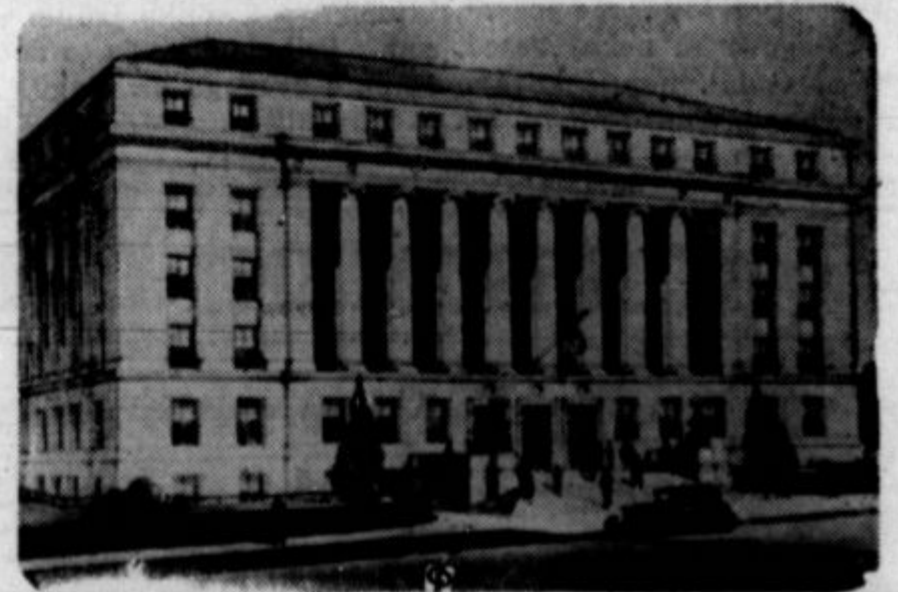
V Belgiji zmanjšali plače

V Belgiji so 30. oktobra znižali plače rudarjem 5 odstotkov.

Besede in dejanja

V tej krizi čujete mnogo radikalnih besed, katerim radi pritrjujete. To ne bo zaleglo. Najbolj radikalno je, ako pristopite k socialistom in jim pomagateg agitirati za socializem.

OBLJUBLJENE JAVNE GRADNJE

Skozi poletje so obljubljali, da začne federalna vlada, posamezne države, okraji in mesta z mnogimi javnimi deli, ali ostalo je največ le pri obljubah. V gradnji je nekaj poštnih poslopij, Boulder ali Hooverjev Dam in več cest. Legislatura Minnesote pa je svojačasnno dohotila, da se zgradi v St. Paulu novo državno palačo. Na sliki je arhitektov osnutek zanjo.

Glasovi iz Našega Gibanja

NA KLUBOV PRIREDITVI IN NA KONFERENCI V BARBERTONU

Piše Anton Vičič

Ob pol 3. popoldne zazvonil v uradu S. N. Doma v Clevelandu telefon. S. Branislav je bilo naznanjeno, da se je našemu vozniku avto potrl. Težko, da bi mogel odpotovati v soboto. Morda v nedeljo.

Sodružica Tancek, ki je šla v Barberton zastopati klubov pevske odseke "Zarja", je bila ravno pred domom s svojim avtom in nas rešila iz zagate. Naložili smo se in ob 5. popoldne smo bili že na cilju pred John Jankovičevim hišo v Barbertonu. Na poti smo včasih malo zašli — smo bili pač zaprti v pomenke — ali pa nam ni bilo prav jasno katere številke cest vodijo v smer, kamor smo namenjeni. Ko smo prišli v Akron, smo enostavno smatrali, da je to Barberton. Ali še ni bilo prav.

Pri Jankoviču so nam povedali, da je on zaposlen v dvorani društva "Domovina" s pripravami za večerno priredbo. Sli smo tja. Vzlic našim neprilikom smo bili prvi na mestu. Kmalu so začeli prihajati zastopniki raznih organizacij ter drugi udeleženci. Nekateri so dospeli šele v nedeljo jutro, kar je bilo neprijetno. Sli smo tja. Vzlic našim neprilikom smo bili prvi na mestu. Kmalu so začeli prihajati zastopniki raznih organizacij ter drugi udeleženci. Nekateri so dospeli šele v nedeljo jutro, kar je bilo neprijetno.

Predstavljanja in prisrčnega rokovanja je bilo obilo, kakor sploh na socialističnih prireditvah, kadar se ljudje snidejo iz raznih krajev. Zelo sem bil vesel seznanjenja z govornico večera Jane Fradelovo ter njenimi sarsi.

Ob določeni uri se je dvignil zastor. John Jankovič je sporočil spored točk ter pozdravil zunanje goste ter ostalo občinstvo v dvorani.

Prvi je nastopil zbor "Javornik". Dasi ni jak po številu pevcev, pojejo ubrano in prikupno. Temu je sledila deklamacija "Work" v angleščini, toda ime deklamatorice mi ni znano. Svojo nalogo je izvršila prav dobro.

Avdienci je predstavljena Jane Fradel. Čul sem jo prvič in s svojimi logičnimi izjavami ni apel na mlado, da naj se organizira v socialistični stranki.

Njene besede so padale na rodovitna tla in občinstvo ji je burno aplavdiralo. Jane je mlado dekle. Socialističnemu gibanju veliko koristi in še več mu bo v bodoče. Močan je bil njen apel na mladino, da naj se organizira v socialistični stranki. Govorila je v obeh jezikih. Po programu je bil ustanovljen mladinski odsek kluba št. 232 JSZ. In pri tem delu je bil na uslugo tudi pisec tega poročila. Osemnajst fantov in deklet je pristopilo.

Po govoru Fradelove je podal lepo deklamacijo mladi Pustovrh, za njim pa je predsednik Jankovič pojasnil, da mora ena točka odpasti, ker je tisti, kateremu je bila poverjena, zbolel. Sporočil je, da sem med gosti tudi jaz in me pozval, da izpregovorim nekaj besed. Tako sem bil nepričakovano vključen v spored. Nalogo sem

izvršil — mislim, — v zadovoljstvo navzočih.

Udeležba je bila jako dobra in razpoloženje občinstva izborna od začetka do konca. "Javornik" je še enkrat zapel, Jane Fradel pa je pozvala tiste med mladino, ki bi hoteli pristopiti v klub, na poseben sestanek. Tako je bil spored zaključen in začela se je neprijetna plesna in prosta zabava. Tudi jaz sem šel v vrtnice vzdolž poznim leti. Mladina in starina, vsi mladi po mišljnju in volji, vsi z nado, da zavedno delavstvo preobrazijo svet v socialistično uredbo.

Sele po polnočni uri smo se začeli razhajati na domove barbertonskih sodrugov. Z Jankovičem sva bila dodeljena Jankovičevi družini. Počivala sva dobro, dokler nama ni naslednje jutro John naznanil, da je čas iti na zborovanje. Njegova vlijudna soproga nam je fino postregla in potem smo odšli zopet proti dvorani, kjer je bilo že precej udeležencev.

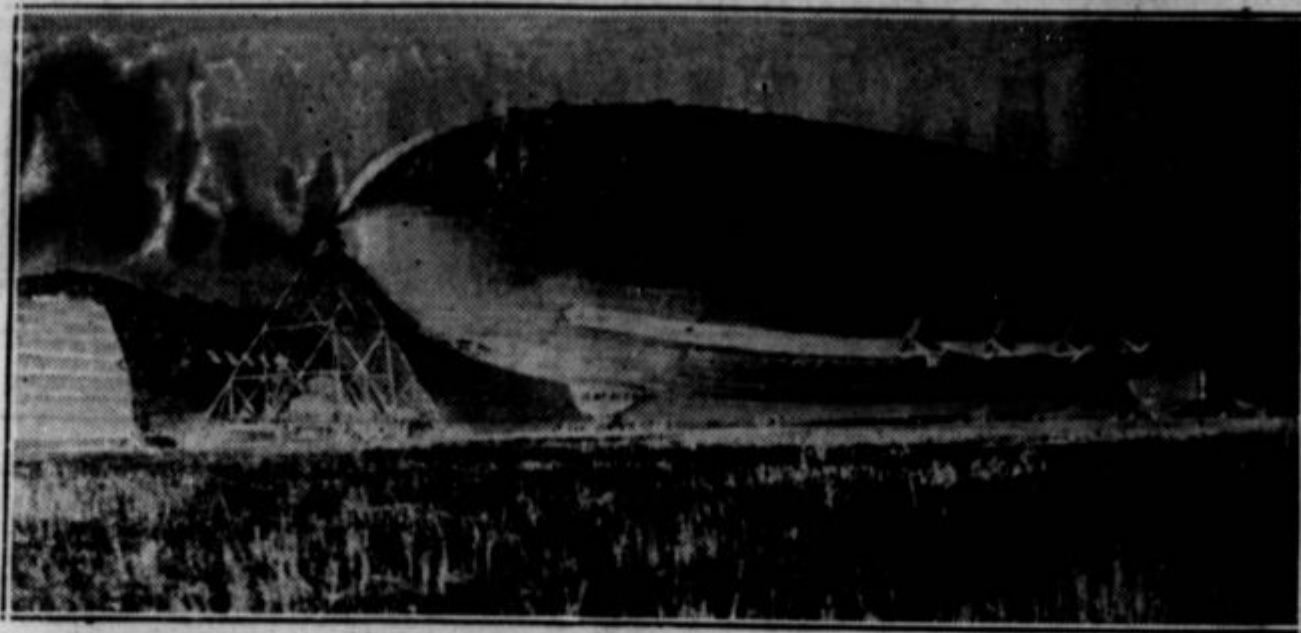
Konferenco je otvoril tajnik Jos. Zorko, za predsednika pa je bil izvoljen Jos. Jauch. Ena poročila so bila prav zanimiva. Le rojak Rupnik, ki je bil zastopnik druž. V Boj št. 53 SN-PJ., je dejal, da nima posebnih navodil in ne poročila. Pozneje je predložil eno stvar, katero je označil za resolucijo ter jo še s posebnim govorom priporočil v sprejem. Tikala se je največ Sovjetske Unije, leninizma, priznanja USSR itd. Resolucija ali poročilo sploh ni spadalo na tako zborovanje, nego na zbor JSZ. In slične strankine zbere. Napačno je od kogarkoli delati vtis, kakor da smo socialisti nasprotniki Sovjetske Rusije, ali da jo oviramo v rekonstrukciji. Nasprotno je res. Kot razumem, ni rojak Rupnik član niti socialistične in ne komunistične stranke. Priporočljivo in potrebno je, da vsi, kateri se za taka vprašanja ter delavsko gibanje zanimajo, pristopijo v eno ali drugo delavsko organizacijo. Jaz seveda smatram, da je pravo mesto zanje v socialistični stranki.

Pisec tega poročila je govoril o svojem delu ter apeliral na vse za sodelovanje, katerega so z veseljem obljubili. Pojasnil je položaj lista, stanje Prosvetne matice ter našega gibanja v splošnem.

Zborovalci so sklenili, da se prispeva "Proletarcu" v podporo iz konferenčne blagajne \$25. Vsi so poudarjali potrebo, da se ta list razširi in rekli, da bodo pri tem delu pomagali kolikor največ mogoče.

Konferenca je bila prav plodona. Proti koncu se je posebno nekaterim Clevelandčanom mudilo domov, menda na večerne prireditve. Meni se zdi, da bi morali na tako važnem zborovanju potrpeti še tiste minute, ker bi se seja zaključila pod toliko jačjim vtisom. Psihološko je to dobro če ne z drugega pa z agitacijskega stališča.

NOV ZRAKOPLOV VOJNE MORNARICE

Zrakoplov "Akron", ki je bil nedavno dograjen v Akronu, O., je izvršil z uspehom vse poskusne vožnje in zdaj je popolnoma v posesti ameriške vojne mornarice. Razen tega je tudi zrakoplov "Los Angeles", kateri je bil zgrajen v Nemčiji, njena posest. "Akron" največji zrakoplov na svetu, vozi s hitrico do 85 milj na uro. Gradili so ga dve leti in pol. Stane \$5,375,000. Dolg je 785 čevljev. Coni ga 8 Maybach motorjev in za svojo plovbo v zraku vsebuje 6,500,000 kubičnih čevljev helijuma plina. Posadka "Akrona" šteje 51 oficirjev in drugega osebja. Posebnost tega orjaka je okrov v njegovi notranjosti, kjer ima prostora za pet aeroplanov vojne mornarice. Vsa ta zračna ladja je torej zgrajena v namenu povečati militaristično silo Zed. držav.

Dan po zborovanju — v ponedeljek 28. oktobra, sem šel z Barbertončani in Kenmorečani na delo v okrožja naselbin Ritman, Dolston in Massillon, O., kjer smo dobili več naročin. Kot drugod, so tudi tu zelo slabe razmere.

Zvečer smo na klubovi seji v Barbertonu napravili podrobnejši načrt agitacije, v nadi, da bo uspeh povoljen. Razpoloženje na seji je bilo dobro, o rezultatu naših prizadevanj pa bom poročal prihodnjic.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Priredba kluba št. 11 JSZ. in njegovega pevskega zbora "Naprej" v soboto 24. oktobra je dobro izpadla. Bi pa še bolje, da ni prišla smrt v naselbino. Dan prej je namreč umrl Peter Raskovich, sorodnik dveh igralcev. Bil je dobro poznan in jako priljubljen v tem kraju. Porochen je bil šele štiri mesece.

Na prireditvi so igralci svojo nalogo zelo dobro izvršili. Udeležencem je bil jako všeč tudi ostali del sporeda. Mary Potocnik je napravila dober vtis, istotako mladina in pevski odsek. Seveda, vaj bo še mnogo treba, da se izpopolni. Naša želja je zadovoljiti občinstvo in klub se bo potrudil, da Bridgeport tudi v bodoče ne bo brez kulturnih priredb.

Z udeleženci so bile častno zastopane tudi zunanje naselbine Windsor Heights, W. Va., in Glencoe, O. Hvala tem in vsem drugim, ki so prišli. Vse priznanje igralcem ter drugim, ki so sodelovali, da je bil spored pester in prireditve uspešna.

Za prihodnjo predstavo imamo v načrtu šaloigro "Medved", katero so vprizorili doma in v več drugih krajih igralci kluba št. 27 v Clevelandu.

Članstvo kluba št. 11 je vabljeno na sejo v nedeljo 15. novembra, ker bo zelo važna. Dosepele so tudi glasovnice iz strankinega urada. Potrebno je, da glasujemo vsi. Razpravljati bomo morali tudi o pripravi za konferenco, katere se bo vršila 20. decembra v Bridgeportu.

Tudi "Proletarca" je prizadela kriza. Naša dolžnost je,

da ne odnehamo v agitaciji, nego jo povečamo. Zdaj bodo delavci laglje zapopadli resnico, katero oznanjuje že toliko let, kakor pa so jo mogli v takozvanih "dobrih" časih. "Proletarec" ima za seboj tradicijo dolgoletnih bojev za delavske interese, kakršne nima noben drugi jugoslovanski list. Potrebno je, da tako glasilo ne le ohranimo nego ga kolikor najbolj mogoče razširimo. To je izvedljivo, ako boste vsi sodelovali.

Bliza se deveti redni zbor JSZ., ki bo koncem maja prihodnje leto. Pričakuje se, da bo to največja delavska konvencija socialističnih klubov ter društev Prosvetne matice, kar jih je JSZ. še imela v svoji zgodovini. Po detroitskem zboru so se aktivnosti v JSZ. jako povečale. Skrbeti moramo, da bo prihodnji zbor še bolj konstruktiven in da zgradimo JSZ. ter njeno Prosvetno matico v tako močno ustanovo, da bo obsegala ves jugoslovanski in drugi jugoslovanski napredni delavski življenj.

Joseph Snoy.

"Tako, po malem"

Forest City, Pa. — Tako ti navadno odgovori delavec poljske narodnosti, ko ga v jutro vprašaš v majni, kako mu gre. Za nas bi bil isti izrek na mestu. Delamo po malem, klubove in društvene seje obiskujemo po malem, po malem se zanimamo za delavsko gibanje, po malem se oglašamo v javnosti in "po malem" nas tepe "prosperiteta" po grbi.

Res škoda tako velike naselbine v takem mrtvilu! Poletu je že še šlo, a ne vem, kaj bo mo počeli v zimskem času! Če se je držalo vse kisto, in ako ni bilo nikjer nič, si pogladil samoder šel k jezerom ubijati čas, katerih je tukaj obilo. Pozimi pa samoder radi zametov par mesecev spi. Seje so le enkrat na mesec in še takrat se nam zelo mudi. Veš ostali čas ob večerih in nedeljah bo potraten.

Ni mi do hrupnih kvantarskih zabav, pač pa bi človek želel življenje, v katerem bi bil deležen tudi kaj duševnega užitka. Npr. dobro bi bilo vprizoriti kako lepo delavsko igro, če bi imeli primerno dvorano. Prijateljski sestanki sodrugov in sodružic ob večerih bi nudili mnogo prijetnega razvedrila.

Imamo sicer tu in tam kako društveno veselico, ki pa tudi ne nudijo vsem zabave, če ni razen pijače in plesa tudi krožka, v katerem bi se pomenkoval še o čem drugem.

V naselbinah, kjer imajo delavske domove in čitalnice, in

katere imajo vsaj kak klub v bližini, je seveda drugače. Mi pa smo popolnoma izolirani. S. Pečarič, kateri živi 40 milj od lu, je svoječasno omenil, da bi rad spravil klub skupaj. Zelo nas bi veselilo, ako bi imeli vsaj še en klub JSZ. na polju trdega premoga. S. Pečarič, le pogum. Klub št. 10 vam bo šel na roko. Ako potrebujete našega sodelovanja, nas obvestite. Veselilo bi me tudi, če bi S. Pečarič prišel enkrat k nam, da se osebno seznanimo. Naš klub zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 7. zvečer na 219 Front St., Brownale.

Dne 14. nov. je veselica druž. 124 SNPJ. To društvo je eno najnaprednejših v naselbini. Rojaki, posetite to njegovo prireditev. Dne 28. novembra pa ima slavnost obletnice angleško poslujoče druž. št. 224 SS-PZ. Tudi v tem društvu se udeležujejo naši mladi sodruzi, zato jim pojdite na roke.

H koncu apeliram na sodruge in sodružice, da se bi udeleževali klubovih sej vsi. To je res apel, kajti le če se bomo zanimali za seje in sodelovali na njih VSI, bomo res v stanju DVIGNITI to našo delavsko postojanko. — Anton Zaitz.

V petek 6. novembra predava v Chicagu Anna P. Krasna

Chicago, Ill. — Povsod, kjer je nastopila Anna P. Krasna, je napravila s svojim predavanjem najboljši vtis. Zdaj je na predavateljski turi pod okriljem okrožne Prosvetne matice v Wisconsinu in Illinoisu. V Milwaukeeju, Sheboyganu, Waukeganu, Springfieldu in LaSallu so jo poslušali z velikim zanimanjem. Udeležba povsod je bila nad vse pričakovanje dobra. V Sheboyganu npr. je prišlo 300 ljudi. Dvorana v Milwaukeeju je bila polna. Tudi drugod je imela obilen poset.

V Chicagu bo predavala v petek 6. novembra zvečer v gornji dvorani SNPJ., 2657 S. Lawndale Ave. Vse slovensko občinstvo je vabljeno, da pride v dvorano. Vstopnina je prosta. Ženske, ne zamudite te prilike, da čujete bojevno iz svojih vrst. Privedite s sabo sinove in hčere. In seveda, tudi može, ker jih bodo izvajanja te govornice jako zanimala.

Pridite v dvorano že pred 8. uro. Opozorite na to predavanje vse svoje prijatelje in znanke ter jih privedite s seboj. P. O.

Ako vam je naročena na "Proletarca" potekla, ali ste jo že obnovili?

Kriza in "Proletarec"

Latrobe, Pa. — V pismu, v katerem mi je tajnik JSZ. poslal naročene članske znamke, mi med drugim omenja položaj pri listu. Do tega poletja je Proletarec stroške zmagoval z rednimi dohodki. Ali zdaj to ne bo šlo več in treba bo iskati podpore, kakor pred leti.

Mislim, da bi bilo umestno, ako uprava pošlje na članstvo JSZ. in naročnike apel za prispevke v tiskovni fond. Boljše prej kot pozneje. Pametnejše je, da pazimo sedaj, kot pa da bi se pozneje iznašli z listom v prevelikih obveznostih. Upravnik piše, da so poletni meseci običajno slabi in da so narasle obveznosti ali dolg od začetka julija do konca septembra približno \$1,800. Oktobra se je obrnilo veliko na bolje, ali ne dovolj, da bi mogli kriti ome-

7:30 zvečer v Kraljevi dvorani. Vsi, ki ste je čuli v Milwaukeeju, veste, da je dobra gopela. Kdor more in razume, vrnica. Drugi se boste prene bo odrekli. Res nas ni veliko, ampak če nas je bilo za dosti, da smo premagali ovire prej, je nas dovolj tudi sedaj. Naše geslo je NAPREJ! Torej nikar ne pustimo, da bi šli nazaj!

Mary Fradel.

Shod 8. nov. za pomoč brezposelnim v Detroitu

Detroit, Mich. — Zima je blizu in Hooverjeva prosperiteta se še vedno skriva za vogalom. Trume izstradanih delavcev tavajo po ulicah in zamaščenih delci. Njihove družine žive v bedi.

Članstvo kluba št. 114 JSZ. je na svoji redni septemski seji razmotrivalo o bedi brezposelnih rojakov in sklenilo, da skliče shod v korist nezaposlenih Slovencev cele naselbine.

Shod se bo vršil v nedeljo 8. novembra ob 4. pop. na 116. W. Six Mile Rd. V angleškem jeziku bo govoril T. Paul Taylor, ki je dobro znan tukajšnjim rojakom, v slovenskem pa pri ljubljani Ludvik Spolyar.

Ker je shod sklican v namestu, da pomagamo svojim bratom, bi se ga moral udeležiti sleherni Slovenec. Apiliramo tudi na našo mladino, da pride na shod v čim večjem številu in pomaga pri koristni akciji.

Zadnje čase se je pojavilo kakih pet novih "strank", izmed katerih vsaka je vzela nekaj točk iz socialističnega programa za svojo platformo. To beganje delavstvu nič ne koristi, ko se moralo glasiti petnajstletniki. Zdaj, ko so tako kritični co. Napaka je bila storjena v časi, bi se moralo okleniti našemu uradu — Ur.

stranke, katere ni nastala v "krizi", kot nastajajo današnje skupine, nego je rezultat stvarnega, dolgotrajnega dela in proučevanja.

Naši prijatelji na levi dostikrat kritizirajo socialistične govornike, ne pridejo pa na shode, da bi jih čuli. Boljše bo, da pridete vsi, ker le tako bomo drug drugega boljše razumeli — namreč vsi tisti, ki imajo res pošten namen koristiti svojem razredu in pomagati svojim tovarišem, katere je brezposelnost vrgla v bedo.

Za klub št. 114 JSZ., Peter Kisovic, tajnik; Peter Benedict, organizator.

'Lz West Allisa, Wis.

Vabimo vas, da gotovo pridete na prireditev v soboto 7. nov., na kateri bo predavala Anna P. Krasna. Začne se ob 7:30 zvečer v Kraljevi dvorani. Vsi, ki ste je čuli v Milwaukeeju, veste, da je dobra gopela. Kdor more in razume, vrnica. Drugi se boste prene bo odrekli. Res nas ni veliko, ampak če nas je bilo za dosti, da smo premagali ovire prej, je nas dovolj tudi sedaj. Naše geslo je NAPREJ! Torej nikar ne pustimo, da bi šli nazaj!

Kdo je A. P. Krasna, mislim, da mi tu ni treba navajati. Osebnost se boste z njo seznanili v soboto.

Na shodu v West Allisu ne bomo napravili tako resno kakor so v Milwaukeeju, dasi so se nam govori na njih shodu zelo dopadli. Ampak takoj po shodu domov — to ne gre! Zato pa bomo tu prišli na shod, in ko bodo govorili končani, bomo ostali v dvorani in plesali. Čujemo, da je br. Turk dobil kakega pol ducata izvrstnih tamburasov, ki so vsi člani druž. št. 3 JPZS. Igrali bodo brez odškodnine, ker gre za dobro stvar. Upamo, da jih bodo društva za svoje prireditve rada vabila, kajti dobrohotnost moramo povračati z enakomero.

Pred mesecem smo dobili iz Michiganu "rdečkarja" (pa ne mislite, da kakega boljševika), kateri je obljubil, da pride in nas zabava. Nedvomno ga boste veseli.

Ta priredba se vrši pod pokroviteljstvom kluba št. 180 JSZ., druž. št. 3 JPZS., in druž. št. 104 SNPJ.

Anton Demshar.

Popravek glede "Zarjine" priredbe, ki bo 26. nov.

V prošli številki je bilo v dopisu iz Clevelanda rečeno, da me pevske zbore "Zarja" obhajal na Zahvalni dan svojo pegramo za svojo platformo. Pravilno bi beganje delavstvu nič ne koristi, ko se moralo glasiti petnajstletniki. Zdaj, ko so tako kritični co. Napaka je bila storjena v časi, bi se moralo okleniti našemu uradu — Ur.

V TEJ ŠTEVILKI NA 6. STRANI

roman

RIM

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Stavka delavcev nogavičarske industrije in njene ni navki

Milwaukee, Wis. — Sporazum med stavkarji in vodstvom tovarnih delavcev, ki so posledice dvotedenskega boja v tem obratu.

Delavci nogavičarske industrije so le deloma organizirani; mnogo tovarnih, posebno v južnih državah, obratuje pod najslabšimi delovnimi razmerami, ker so delavci popolnoma nezavedni in neorganizirani.

Med odprtimi in unifikiranimi tovarnimi vlada že dolga leta silen konkurenčni boj; kompetitivna med njimi je ostra in neizprosnost. V tovarnah, kjer so delavci deloma ali stoprocentno organizirani so dobivali precej visoke plače, visoke v primeru z delavci v "odprtih" tovarnah, kar je povzročilo unijskim družbam tržne potežke, ker nizke plače v podjetjih konkurentov so omogočale nižje cene produktov.

Ko je zavalovela sedanja depresija, so vse tovarne organizirani delavci pričeli zniževati plače. Tako sta dve veliki milvaški družbi znižali plače dvakrat v enem letu, skupno okrog 45 odstotkov.

Zadnji boj je bil povzročen vsled zahteve družbe, da delavci sprejmejo nadaljno znižanje v znesku 35 odstotkov. Prišlo je do boja, ki je končal, kakor rečeno, s sporazumom. Delavci so sprejeli znižanje, družba pa je priznala organizacijo in takozvan collective bargaining. To je, družba bo v sporazumu z organizacijo urejevala v bodoče plače na bazi višine dobička. Knjige obeh družb bodo delavskim zastopnikom vedno odprte.

To pomeni seveda samo delno zmago; delavci bodo zaslužili v bodoče okrog 65 odstotkov manj kot so zaslužili v "dobrih" časih, toda v danih razmerah je bilo skoro nemogoče ubraniti več.

Drugi uspeh stavke, ki pomeni mnogo več, temelji v tem, da se je število organiziranih delavcev dvignilo od 25 na 45 odstotkov, poleg tega pa imajo organizirani delavci lepo priliko pridobiti še ostale delavce za organizacijo.

Pomenljivo pri tem je, da so plače v stoprocentno ali deloma organiziranih tovarnah te industrije še vedno, vzlic znižanju, 21 Odstotkov VIŠJE KOT V NEORGANIZIRANIH TOVARNAH. Delavstvo ima v tem nauk, kolikor bi lahko doseglo tudi v sedanjih časih s

pomočjo trdne organizacije in DISCIPLINARNEGA BOJA.

Kakor je pač razumljivo, so stale oblasti od začetka boja na strani delavcev. Šerif Benson je prvi dan izjavil. DA NE BO NOBENE PROTEKCIJE ZA SKEBE, obenem pa pozval delavce, naj se držijo stroge discipline.

Stavkarji so vodili svoj boj v vzornem redu in javno mnenje je bilo na njihovi strani. Boja si niso upali kaliti niti kapitalistični časopisi, ki so se zadržali nevtralnno.

Uspeh stavke pa so ogrožili naši komunisti, kateri so pričeli že prvi dan s svojo bedasto taktiko. Delili so med stavkarje letake, v katerih so jih šuntali proti "izdajalskim socialistom" posebno pa proti šerifu Bensonu. Kričali so v teh letakih o revoluciji, o imperalizmu, ki bo jutri napadel svetovsko Rusijo in o svetu, ki se hitro pogrezuje, da zanj ni več rešitve, itd.

Stavkarje so hoteli naščuvati v demonstracijo z običajni mi kričečimi napisi in za nemire, ki bi imeli gotovo slabe posledice, toda stavkarji so to tako odločno odklonili, da je fanatikom upadel pogum.

Demonstracija se je vršila in je bila zelo mirna, dostojna in zato tembolj impozantna — stavkarje so spremljali policaji na motornih kolesih in jim delali pot po najbolj prometnih ulicah, drugače ni bilo v bližini uniformiranega človeka.

Shodi v dvoranah so bili nadvse dobro obiskani in tudi na teh je vladal vzoren red. In tako je bila družba primorana sprejeti taktiko sporazuma, ki pomeni v sedanjih časih za delavce precejšen uspeh.

Kakor omenjeno, je družba pristala na "collective bargaining", obenem pa je odobrila slično pogodbo tudi druga največja družba te vrste v našem mestu, The Holeproof Hosiery Co., katere pogodba z delavci poteče prihodnje mesece.

Ta sporazum pomeni nove odnose med delavci in delodajalci ne samo v tej industriji temveč tudi v drugih. Razumljivo je, da to ni socializem. Niti ni to uspeh v socialističnem smislu, pomeni pa vzlic temu lep korak naprej. Delavstvo bo čimdaljebolj spoznavalo korist organizacije, ne samo strokovne, temveč tudi politične.

Vsak tak boj, uspešen ali neuspešen pomeni šolo za delavstvo, ker le s pomočjo takih bojev polagoma spoznava potrebo organizacije, solidarnosti, predvsem pa neuspešnost začasnih pridobitev, pa najsi te prinašajo zvišanje plač ali pa priznanje organizacije. To spoznanje temelji v tem, da delavstvo pričinja razmišljati o krivici obstoječega reda in obenem, da si ne more brez polne ali vsaj odločilne politične moči pridobiti polne svobode in da so malenkostne pridobitve le začasni lek, malenkostno ublaženje socialnih nasprotstev.

Spartak.

Predavanja Anne P. Krasne v Wisconsinu

Milwaukee, Wis. — V soboto 24. oktobra smo se zbrali v Harmonie dvorani z radovednostjo in v pričakovanju, kaj in kako bo izvajala svoje nazore govornica iz Pennsylvanijske. Saj je to menda prvič, da je na predavateljski turi naša ojakinja in tako smo prvič imeli priliko videti in slišati slovensko govornico. Uganili ste že, da imam v mislih sodružno Anno P. Krasno iz Park Hilla, Pa. Naša pričakovanja je v

ZAPLET LJAJI V MANDŽURIJI

Japonska še ni prenehala z okupacijsko politiko v Mandžuriji, nego jo utrjuje, kar Kitajci čedalje bolj vzemirja. Ponekod je srd Kitajcev nad Japonci tolikšen, da se slednji umikajo v varnejše kraje. Na vrhni sliki vidite japonske begunce, ki so na potu iz mandžurskih mest v Mukden, kjer bodo pod varstvom japonskih čet. Na sliki spodaj so japonski vojaki na pohodu v kitajsko mesto Toan, da ga okupirajo. Spor se je razvil zdaj že na Rusiji, ker je Japonska poslala sovjetski vladi noto z diplomatsko vpludno grožnjo, da naj Rusija preneha zbirati svoje čete ob sibirski-mandžurski meji.

polni meri izpolnila. Ima samozavesten nastop, gladko govorico, lep poudarek in stvarno argumentira.

Udeležba je bila dobra in občinstvo prav zadovoljno. Lep uspeh je vsakega zadovoljil.

Upam, da se je počutila med nami kakor doma. Vabili smo jo, naj se naselita s soprogom v našem mestu. Priredili smo tudi malo zabave, da smo se boljše seznanili.

Čul sem, da je s. Krasna s svojim predavanjem napravila enako dober uspeh v nedeljo 25. oktobra v Sheboyganu in 28. oktobra v Waukeganu. Rojakom po ostalih naselbinah priporočam, naj nikar ne zamude njenih shodov. V soboto 7. nov. bo predavala v West Allisu — Joe Radelj.

Rešimo premogarje v Kentuckyju nevarnosti električnega stola

Hermine, Pa. — Dne 15. maja to leto je stopilo v stavko 18,000 premogarjev v Kentuckyju, ker so jim kompanije znižale za 10 odstotkov že itak malenkostne plače. Zaslužili so do znižanja le \$2 na dan in delali po dva dni v tednu. Prejemali so torej štiri dolarje tedenske plače. Mizerija med njimi je bila nepopisna, zato so sklenili, da rajše poginejo v boju kakor pa da bi mirno trpeli tako življenje.

Serif okraja, ki je kompanijski človek, je skupno s kompanijskimi pobojniki navall na premogarsko kempo Ewarts in v spopadu je bilo mnogo premogarjev ubitih in ranjenih, ženske in otroke rudarjev pa so pretepli. V tem spopadu je bilo ubitih tudi devet kompanijskih pobojnikov, vsled česar so aretirali nad sto vodilnih unijcev in agitatorjev stavke. Izmed teh jih je bilo 43 obtoženih umora in prosekutor zahteva, da se jim vzame življenje na električnem stolu.

Za te reveže se je zavzel General Defense Committee (to je organizacija z uradom v Chicagu pod vodstvom I. W. W.), socialistična stranka, razne unije in precej liberalcev, med njimi sloviti pisatelj Dreiser. Kriminalna justica pod kontrolo kompanije, ki škrti, ker so se sužnji drznili upreti se nečloveškemu ravnanju in neznanim življenjskim razmeram, hoče obtožence spraviti s poti s

sodnim umorom. Delavski razred pa ne sme dopustiti, da se slučaj Sacco-Vanzettija ponovi, in zato je potrebno, da sodelujemo v obrambi, kajti umorov obtoženi rudarji so nedolžni.

Pennsylvanska soc. stranka je pozvala lokalne organizacije, da skličejo shode, na katerih se bo pojasnilo to poglavje tragedije premogarjev v Kentuckyju in ob enem pomagalo obrambi. Westmoreland County socialistična organizacija je sklicala shod v Odd Fellows Hall v Greensburgu, toda ker je imela za oglašanje le par dni časa, je prišlo v dvorano vsega kakih 50 oseb. Iz Herminija smo bili štirje.

Shod je otvoril Oscar Simpson, tajnik soc. okrajne organizacije, ki je predstavil kot prvega govornika s. Liebermana iz Pittsburgha. Za njim je nastopil W. B. Jones, ki je eden obtoženih rudarjev v Kentuckyju in zdaj na prostem pod poroštvo. Tudi njemu groze z električnim stolum.

Dasi so se rudarji organizirali v UMW, je nastopila oblast proti njim vseeno surovo, ker kompanije nočejo nobene unije, ki se bori proti izkoriščanju. Govornik je opisal strahovlado nad premogarji v Kentuckyju, o katerih je ameriški javnosti sporočil tudi pisatelj Dreiser. Noben rudar ne sme brez kompanijskega dovoljenja obiskati svojih sorodnikov ali prijatelja. Mati ne sme k svoji hčeri. Ne smeš na pošto in sploh nikamor, še v cerkev ne, če nimaš izkazni-

Kako izdelate pristni grozdni sok vam pove knjiga

"KLETARSTVO"
SPISAL

Bohuslav Skalicky.
(S 85. slikami.)

Najboljši opis in navodila kako ravnati z grozdom.

Cena \$1.75
Naroča se v

KNJIGARNI PROLETARCA
3639 W. 26th STREET,
CHICAGO, ILL.

ce iz kompanijskega offica, ki ti to dovoljuje. Kajti vse je kompanijska zemlja, kolikor pa je druge, je pod oblastjo kompanijskih šerifov in sličnih uradnikov.

Za tem govornikom je nastopil F. R. Cedewall iz Chicaga od General Defense odbora. Izvajal je, kako enostranska je ameriška justica. Povedal je različne primere. Npr. oljni magnat Sinclair, kateri je oropal deželo za okrog sedem milijonov dolarjev, je šel tri mesece v ječo, ker ga je sodnik moral obsoditi zaradi njegovega arogantnega nastopa na obravnavi. Ni pa bil obsojen radi tatvine. V ječi so mu dali služabnika in namesto celice je dobil elegantno sobo. Zdravnik jetnišnice ga je vozil okrog v limozinu. Vse drugače se godi onim, ki vzamejo namesto sedem milijonov le sedem dolarjev.

17-letni Italijan Samo v Clevelandu se je seznanil v neki biljardnici z dvema gangsterjema, ki sta ga pripravila na sodelovanje pri ropu. Mladenič je imel za sabo pošteno preteklost. Toda bil je brez dela že 14 mesecev in izstradan. V obupu je pristal in jima je vozil avto. Rop se jim ni posrečil, toda zločin je bil storjen in neizkušeni, izstradani Italijan je plačal zanj s smrtjo na električnem stolu.

Drug slučaj v New Yorku, v katerem figurira istotako 17-letni fant. Brezposelnost mu je vzela dom in ga pognala na vagabundiranje po deželi. Dva hobota sta ga pridobila, da so udrti v trgovino in pobrali denar iz registra. Dobili so štiri dolarje. Vzela sta jih onadva in naglo odšla, medtem ko se je gladni mladenič obotavljal in tako so ga prijeli. To je bilo v Georgiji. Obsodili so ga na deset let prisilnega dela v močvirjih, kjer le malokdo vzdrži več kot par let.

Tako bi lahko našteval brez konca. Iz vseh teh slučajev vidimo, da so ječe v resnici le za proleterce. Samo zločince iz nižnj zapirajo ter stavkarje. Prvi se pokvarijo vsled razmer, kakršne je ustvaril kapitalizem, drugi pa bi radi te razmere odpravili, kar je tudi kaznjivo.

Rojakom delavcem priporočam, da naj stopijo obtoženim rudarjem v Kentuckyju močno ob strani. — Anton Zornik.

Listnica uredništva

Nekaj dopisov, katere smo prejeli v pondeljek, je moralo izostati, ker so list napolnili že prejšnji prispevki. Priobčeni bodo v prihodnji številki.

Iz enih dopisov smo vzeli le naznanila in nujnosti, ostalo pa bo priobčeno pozneje.

Zanimiv del "Proletarca" so dopis. Pristopite v krog naših dopisnikov ter sodelujte tudi vi.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

Waterloo Dry Cleaning Co.
COLLINWOOD, O.
Frank Trebec,

Čistimo, likamo in popravljamo moške in ženske oblake
15805 Waterloo Rd.
Tel. Kommer 1275

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

"New Leader"

angleški socialistični tednik. Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.

Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnino naj sprejema "Proletarce".

Predlogi glede poslanca v Rusijo

Milwaukee, Wis. — Moj nasvet, da pošljejo slovenski delavci zastopnika v sovjetsko Rusijo, je vzbudil več pozornosti in polemike, kakor sem pričakoval.

Nasvet je bil podan v Prosveti in večina dopisnikov, ki je stvar komentirala v Prosveti, se je izrazila v prilogi ideji. Nekateri so celo zahtevali, da se takoj podvzame potrebne korake.

Ker sem zadevo sprožil, bi bila pač moja dolžnost stvar spraviti v tek, kar mi pa kot poedincu ni mogoče. Moj namen ni bil, da bi prevzel v tem kako vodstvo, ker sem predvsem računal, da se po vzbujenem zanimanju za to akcijo zagotovi sodelovanje vodilnih sodrugov v Chicagu.

Po svojem prvem dopisu nisem k tej stvari ničesar več napisal, ker sem čakal, kaj rečejo drugi. Izrazili so se večinoma za nasvet, in zato prihajam zdaj z določnejšim nasvetom.

Konkreten nasvet.

Najprvo je potrebno, da se skupina vodilnih mož pri SN-PJ. in JSZ. zavzame za kolektanje prispevkov. To naj store kot privatniki, da bi akcija ne imela nikakega direktnega stika s to ali ono organizacijo.

Zadostuje torej, da se zberejo trije ali več sodrugov in naznanijo v Prosveti in Proletarcu, da so formulirali odbor, kateri sprejema prispevke v ločeni namen.

Za agitacijo po naselbinah ji jim seveda morali pomagati, da se bi zanimanje ohranilo.

V slučaju, da se ne bi nabralo zadostne vsote, ali ko bi prišle vmes neprilicakovane zapreke, naj bi se nabrani denar izročilo Prosvetni matici in Proletarcu, da bi bil tako vseno porabljen v koristne svrhe.

Stroški potovanja.

Po precej natančnih podatkih bi potreboval naš odposlanec za svoje potovanje osem tednov časa. Približno štiri tedne bi vzela vožnja do Rusije in nazaj, štiri tedne pa bi potreboval za proučevanje v važnejših ruskih mestih in industrijskih središčih. Stroški za vse skupaj bi znašali \$800, vključevši tedensko plačo \$40 za odposlanca.

Lahko bi se izposlovalo pomoč tudi od organizacije "Priateljstvo sovjetske Rusije", oziroma bi lahko poslali svojega zastopnika na njene stroške (s to ali ono skupino, katere pošilja omenjena organizacija), toda ker so prilike proučevanja razmer pri takemu organiziranemu potovanju omejene,

Dr. Otis M. Walter
ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne, v torek, četrtak in petek od 1. pop. do 8. zvečer.
Tel. LAWDALE 4872.
V FRANCES WILLARD BOLNIŠNICI
od 9. do 10. popoldne ob torek, četrtkih in sobotah.

Martin Baretincic & Son
POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

VAŠA VLOGA

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

je seveda potrebno, da ima dovolj časa za proučevanje. To je razlog, čemu sem predlagal, da pošljemo lastnega zastopnika.

Odpotoval naj bi najkasneje meseca maja, ali še poprej, ako mogoče. Zastopnika naj bi se izbralo po nasvetih od strani prispevateljev, odločeval pa naj bi odbor, ki bi vodil zbiranje prispevkov.

Kvalifikacije zastopnika.

Zastopnik bi moral biti več ruskega jezika, če bi se moglo dobiti tako osebo. Vsekakor pa bi moral znati rusko vsaj toliko, da bi lahko občeval z delavci in kmeti ter sledil ruskim časopisom. Dalje mora biti izurjen v pisanju člankov. Moje mnenje je, da bi moral poročati o svojih vtisih v dveh oblikah: V Prosveto o razmerah med delavstvom in kmeti, v Proletarca pa o taktiki sovjetske komunistične stranke ter njenih smernic. Mislím, da bi taki članki imeli za oba lista privlačno silo. To so torej moji nasveti. Z njimi se strinjajo številni tukajšnji rojaki in sodrugi, s katerimi sem se posvetoval.

V naprej je odvisno od sodrugov v Chicagu, da izrazijo svoje mnenje in ako se jim zdi umestno, da prično z delovanjem. Jaz sem trdno prepričan, da bo z njihovim sodelovanjem stvar popolnoma uspešna. — Louis Ambrozich.

Naselbine v Parizu

V Parizu so zastopani z naselbinami razni narodi. Pred revolucijo v Španiji je bilo v Parizu veliko španskih republikancev. Jako številna je italijanska naselbina. Tvorijo jo večinoma izgnanci ter ubežniki, katere je pregnal fašizem. V Parizu je centrum protifašističnih Italijanov. Ob enem je Pariz največja kolonija ruskih caristov. Ti imajo 10 ruskih cerkev, 7 ruskih šol in nad sto aznijskih organizacij. Imajo okrog 25 ruskih listov ter 24 ruskih knjigarn.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM
Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Ženskega odnosa prvi torek septembra in novembra, drugače pa skupaj s klubom v avgustu, oktobra in decembra. Ure iste. Mladinski angleški odsek vsak petek izven praga ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruge, agitirajte in pridobivajte nove članove in članice klubov ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarce. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane na celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (le) je treba za novo društvo. Naslov na list in na tajništvo je:
2867 S. LAWDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinjke, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

ANNA P. KRASNA

predava

V CHICAGU

v dvorani SNPJ

V PETEK

6. NOVEMBRA

ob 8. zvečer.

Vabljeni vsi. Vstop prost.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

V Zed. državah se že mnogo let pečajo s problemom pogozdovanja. Prva leta so gozde izsekali in jih uničevali brez brige za bodočo potrebo dežele. Milijone akrov prejšnjih gozdov so v enih državah spekulante razprodali za farme, toda mnogo te zemlje je za kmetijstvo neporabne, ali pa ne izplačuje truda poljedelcu. Država New York je sprejela poseben zakon za pogozdovanje zapuščenih farm, ki so bile nekoč bujen gozd. O tej predlogi se bo moralo izreči ljudstvo na referendumu in le ako bo zanj večina, pride v veljavo. Poročajo, da ji bivši governor Al Smith, ki je bil leta 1928 demokratiški predsedniški kandidat, nasprotuje iz razloga, ker vsebuje "socialistične" določbe. Zakon namreč pravi, da sme država ne le pogozditi zapuščene pokrajine, nego tudi sekati les, ga prodajati ali ga uporabljati v kakršnekoli koristne namene. S tem se ji daje pravico iti v "lesni business", in privatni interesi tega nočejo, kakor je razvidno iz polemik v newyorškem časopisu. Na tej sliki je stroj, s katerim posade gozdna drevesca na desetih akrih vsak dan. V rabi je pri Syracuse-u, N. Y. Preje so bili stroški pogozdovanja \$10 na akro, s pomočjo tega stroja pa so znižani do \$3.50.

JUGOSLAVIJA IMA SAMO VLADNO LISTO KANDIDATOV V SKUPŠČINO

Kaj počne opozicija.—Stališče socialistov.—Edina dovoljena kandidatna lista je lista vladnega predsednika generala Živkovića

(Dopis iz Jugoslavije.)

Sredi oktobra 1931.

V Jugoslaviji se bodo po tretjem presledku spet vršile volitve poslancev za skupščino. Vršile pa se bodo po novem volilnem zakonu, ki je onemogočil vsem starim strankam, da bi za te volitve postavile svoje kandidatne liste. Vsaka vložena kandidatna lista mora veljati za vso državo in zbrati mora v vsakem okraju vsaj 200 podpisov. To je vsem nekdanjim strankam nemogoče, ker ni bilo nobene stranke, ki bi se raztezala po vsej državi. S tem je bil vsak nastop voditeljev bivših političnih strank onemogočen.

Radi tega so se voditelji bivših meščanskih strank sporazumeli v tem, da se volitev ne udeležijo, da ne postavljajo svojih kandidatnih list nikjer in da bodo svojim somišljenikom sporočili te svoje sklepe. In res so združeni voditelji prejšnjih strank izdali več skupnih komuniquejev, ki so krožili med ljudmi in v katerih pozivajo svoje pristase, naj se ne udeležijo volitev.

Med tem pa je bil general Živković premeščen kot general v rezervno. S tem je lahko postal nosilec kandidatne liste, ki jo je sestavil in vložil režim oz. vlada. S 13. oktobrom se je zaključil rok za vlaganje kandidatnih list. Potrjena je bila EDINA vložena lista, to je lista VLADNEGA predsednika in notranjega ministra Živkovića. Na to EDINO listo se lahko in morajo vezati vsi okrajni kandidati. Vsak okraj ima sicer lahko več kandidatov, toda vsi morajo biti ZVEZANI z vladno, Živkovićevo listo. Te dni so bile objavljene okrajne kandidati.

Računati je vsekakor na veliko volivno abstinenco, vendar pa je sigurno, da se bo mnogo ljudi volitev udeležilo. Kar je državnih namestencev in uradnikov, se bodo skoroda vsi udeležili, ker je to zanje vprašanje SLUŽBE, vprašanje KRUHA. Vsi uradi so prejeli pozive, da se njih uslužbenci MORAJO udeležiti volitev. Obenem pa izvršujejo priganjalsko službo tudi podjetja, ki jih je Zveza industrijcev pozvala, naj vplivajo na delavce, da se udeležijo volitev. Veliko agitacijo vršijo tudi z govoricami, da bomo po uspešnih volitvah prejeli posojilo, s čimer se bo omilila težka kriza, ki je dosegla vrhunec. Radi vsega tega se bo volitev udeležilo vsekakor precejšnje število volilcev — namreč vsi oni, ki so odvisni od režima ali

od volitvam naklonjenih podjetij.

Vprašanje pa je tudi, ali bodo meščanske stranke obdržale svoje opozicijske stališče prav do volitev. Lahko se zgodi, da izmešetarijo še poprej kake ugodnosti zase in prekličejo svoje opozicijske zahtevke. Dr. Korošec je te dni odpotoval v Beograd. Morda se pogaja za sodelovanje pri volitvah. Zakaj več župnikov je pristalo na povabilo vlade in misli kandidirati.

Kakšno stališče so zavzeli socialisti do volitev? Eden socialističnih novinarjev je razposlal vsem sodrugom po Sloveniji pismo, ki je sicer napisano v obliki privatnega pisma, vendar je to prav za prav komunistična stranke. Pismo se glasi:

"Dragi sodrug! V zadnjem času dobivam od vseh strani dopise svojih prijateljev, v katerih me vprašujejo radi nastopa pri predstojećih volitvah in obnovitve strankine organizacije.

Novi zakon o druženem in zborovalnem pravu vsebuje določbe, ki onemogočajo obnovo socialistične stranke Jugoslavije. Ako bi hoteli stranko ustanoviti, bi morali imeti ne samo predhodno dovoljenje notranjega ministra, kateremu bi morali predložiti program in statut, da ju potrdi, ampak bi morali zbrati v celi državi najmanj 22.000 članov in to v vsakem srezu države po 60, na kar šele bi mogli zaprositi za končno odobritev strankinega delovanja in to zopet pri notranjem ministru.

Dokler ni stranke tudi ne more biti strankine kandidatne liste. Pa tudi če bi hoteli postaviti listo naših sodrugov, je ne moremo, ker volivni zakon predvideva, da je treba zbrati za postavitev kandidatne liste 80.000 podpisov in to v vsakem srezu države najmanj po 200. Mislim, da ni skupine v državi, ki bi v roku 25 dni mogla opraviti tako gigantsko delo.

Torej: Strankine kandidatne liste ne bo, pa tudi od naših sodrugov nihče kandidiral ne bo in so vse vesti, ki se s tem v zvezi širijo po delavskih centrih navedne izmišljotine, razširjanje od naših strankotnikov z namenom, zanesti zmešnjavo med socialistično mislečo delavstvo.

Jaz za svojo osebo ne pojdem volit. Tudi moji sodrugi, s katerimi imam priliko dnevno se razgovarjati, izjavljajo isto. Opozoril bi vas pa na to, da bodo oblasti preganjale vsakogar ki bi skušal javno propagirati volivno abstinenco. Vendar se je treba zavedati, da volivne dolžnosti ni in da zakon daje vsakemu volivcu na prosto, ali se udeleži volitev ali ne. Zato vam priporočam, da skuhate vsak akt nasilja, ki bi ga ugotovili, točno opisati in z navedbo imen prizadetih ter priči poslati meni, kakor bom v zaščito državljanske svobode ukrenil potrebno, da se krivci po zakonu kaznujejo.

Iz pozitivnega vida mi je znano, da je zveza industrijcev v Sloveniji izdala dne 18. sept. 1931 štev. 3724 okrožnico na vsa podjetja, v kateri poziva podjetnike, da naj se udeležijo volitev. Med drugim pa stoji v tej okrožnici tudi naslednji odstavek: "Podjetniki naj tudi skušajo

dejanje nasilja. Vlada je postavila eno samo, svojo kandidatno listo, druge niso dovoljene. Kdor je odvisen od vlade in kdor se je boji, pojde volit. Rezultat volitev ne bo kazal pravega razpoloženja jugoslovanskega prebivalstva. To bi pokazale le svobodne volitve. Teh se pa boje.

A. Zbašnik novi tajnik JSKJ

Na izredni seji gl. odbora JSKJ, ki se je vršila v Chicagu, je bil na mesto pokojnega Jos. Pishlerja izvoljen za nepotečeni termin Anton Zbašnik, bivši glavni predsednik iste jednote, ki pa je od urada odstopil še v preteklem letu. Razen njega so vložili aplikacijo za službo tajnika Louis Bavedek iz Krayna, Pa., John Gottlieb iz Chicaga, Ivan Kapelj iz Clevelanda, Zvonko Novak, ki je zdaj menda v Denverju, Colo., Joseph A. Mertel iz Elyja, Minn., M. Jamnik iz Leadvill, M. Suštaršič iz St. Michaela, Pa., Jacob Muhvich iz Gilberta, Fr. Spehar iz Kansas Cityja in Rudolf Perdan iz Clevelanda, sedanjí predsednik nadzornega odbora. Odbor je resno upošteval samo Perdana in Zbašnika. Slednji se je preselil iz Pittsburgha na Ely.

Prošla konvencija je izvolila za namestnika tajnika Elyčana Ivana Tavžela, toda ker obliki ene prejšnjih bolezni tajnika ni mogel sprejeti začasnega urada, je odbor smatral, da se je s tem avtomatično odpovedal namestništvu. Na Elyju pa govore, da to ni resnica in da se bo Tavzel potoval za pravico do urada.

Pot iz mizerije

Kapitalisti vračajo ljudstvu "prosperiteto" z zniževanjem plač. Medza milijonov zaposlenih delavcev znaša zdaj komaj za najnujnejše potrebščine. Dragi rojaki, kakor jaz, tudi vi veste, da je tako. Nehajte torej pisano gledati socialiste in se jim pridružite. S skupnimi močmi bomo skalo mizerije premaknili s poti in jo zakotalili v grapo. Potem pa bomo mi kovali prosperiteto.

Proletarec.

Pomenek, ki je le malo koristil

Premier Laval
Francoski premier Pierre Laval je spet v Parizu. Skupno s Hooverjem trdita, da bo njun pozvetovalni pomenek, ki sta ga imela v Washingtonu, mnogo koristil k ozdravljenju bolnih gospodarskih razmer. Od kraja je ves voliko ljudi verjelo, da bo sestanek teh dveh reprezentantov danes najjačjih držav na svetu imel ugodne posledice, toda zdaj vedo, da so upali zamanj. Med zunanjo politiko Francije in Zed. držav je preveč razlike, da bi mogli obe državi kar preko noči nastopati enotno. Laval in Hoover sta pač izmenjala svoja mnenja in oba vesta, da je svet v krizi, iz katere ga je treba izkoptati, drugače kapitalistični sistem popolnoma propade. Ob slovesu sta drug drugemu obljubila pomagati k boljšim odnošajem in storiti enotno kolikor se bo pač dalo, toda kaj, o tem nista prišla v soglasnost. Svetu sta podala skupno izjavo, katere je lepo diplomatsko sestavljena, toda ničesar ne pove, ničesar ne daje in nič določnega ne obljubuje.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Kdo je bil Tauschinsky? Res, redko zanimiv mož. Bil je doktor modroslovja in zelo naobražen. Zgodaj se je pričel udeleževati v socialno-demokratičnem gibanju. Že l. 1868 (11. okt.) je sklical socialno-demokratičen shod na Dunaju, na katerem naj bi delegata Hartung in Oberwinder poročala o delavskem dnevu v Nürnbergu in na katerem naj bi se vršil razgovor o socialno-demokratičnem programu. Policija je shod prepovedala, češ: dokler se ne pove, kako se misli v Avstriji organizirati socialno-demokratično stranko, se shod vršiti ne more... Dr. Tauschinsky je takoj predložil policiji program socialno-demokratične stranke v Avstriji, ali kljub temu shod ni bil dovoljen. Dr. Tauschinsky pa ni odnehal, dokler ni dobil dovoljenja 25. okt. se je vendar vršil ta shod, ki pa ga je policijski komisar po prvih dveh govorih razpustil. Dr. Tauschinsky je bil takrat docent zgodovine na akademiji upodablajoče umetnosti; radi tega shoda so ga iz te službe odpustili. In takrat je bil v cvetju nemški liberalizem! Sveda to dr. T. ni ustrašilo, ampak je sklical nov shod v Liesing in je bil sploh silno delaven vodja komiteja za organiziranje socialno-demokratične stranke. Vlada je preganjala ta komite in njegove člane. Razpustila ga je in obtožila. Znani kazenski sodnik dr. Holzinger jih je vseh sedem z dr. Tauschinskyjem na čelu obsodil vsakega na 14 dni zapore. To je bilo 20. aprila 1869.

V gibanju pa je nastal razkol. Ne eni strani delavci, češ, da mora biti boj organizirana delavstva in osvoboditev proletarijata izključno delo delavskega razreda, zato proč z intelektualci, ki so člani meščanskega razreda. Intelektualci so bili proti temu, vendar so podlegli in dr. Tauschinsky je izstopil iz socialno-demokratične stranke. Preselil se je v Gradec. — Po 4 do 5 letih ga zopet najdemo v delavskem gibanju. L. 1874 se je vršil v Gradcu pomembnejši proces proti dr. Tauschinskemu in 31. sodrugom, med katerimi je bilo vsaj po imenu več Slovencev, kakor I. Tanko, Jurij Kaučič, I. Zelinsk. Obsojeni so bili vsi, dr. Tauschinsky na 4 mesece, ostali pa od enega tedna do treh mesecev. Dr. Tauschinsky je zopet postal vodja celotnega socialno-demokratičnega gibanja, ki je takrat preneslo sedež v Gradec. Sklical je shod delegatov v Baden, ki pa je bil prepovedan; vršil pa se je v Neudörflu (na ogrskih tleh) nedaleč od Badna. — Brügel piše o tej dobi: Celotno leto 1874 se je vršilo najpomembnejše delo avstrijskega delavskega gibanja v Gradcu in okrog Tauschinskega. — Dr. Tauschinsky je bil seveda silovito preganjan. Obsojen je bil za vsako stvar: enkrat radi "antireligiozne" agitacije na pet mesecev, potem radi kongresa v Neudörflu, potem zopet radi agitacije na tri mesece itd. 1. febr. 1876 pa so ga izgnali za zmerom iz Gradca. Zapor in preganjanje so ga uničila. Iz rekurza, ki ga je sestavil proti izgonu iz Gradca, vidimo, koliko je moč trpel. Sam pravi: "18 mesecev v ječi — to me je čisto izpremenilo." In res je takrat izstopil iz delavskega gibanja za zmerom, kajti uvidel je, da so vse njegove žrtve in vsi naporji zaman, ker njegovi nasprotniki v delavski vrstah so mu delali kljub vsemu silno krivico, češ: kaj se bo mešal človek iz meščanske družbe med nas delavce.

Dr. Hypolit Tauschinsky, ki je vsled svoje velike ljubezni do delavstva izgubil svoj socialni položaj: mesto profesorja na akademiji, si je po definitivnem izstopu iz gibanja služil svoj kruh kot pomožni urednik korespondenčnega biroja...

Jasno je, da ta mož ni mogel biti neopažen mlademu, živahnemu Janku Kernniku, zlasti ker se je zanimal za slovenske delavce. — V tej dobi je izhajal v Celovcu časopis za delavce "Volksblatt", ki ga je izdal Ferdinand Adenau, urejeval pa Peter Strelar. — V Trstu pa sta izhajala po enkrat na teden "L' operaio" in "L'Alba".

IX.

Prve delavske zadrge na Slovenskem.

Slovenska narodna politika je šla tudi po poti razvoja. Geslu "vse za vero, dom, cesarja" so postavili mlajši novo geslo: "vse za narod, omiko in svobodo." Glava mlajše opozicijske politike je bil Josip Jurčič in njegov "Slovenski Narod", ki se je medtem preselil iz Maribora v Ljubljano. Mladi zagovarjajo proti državnopravnemu narodni program. V politiki jim je glavno načelo narodnost in vsestranski napredek Slovencev. "So kot svobodomiselnih protivnikov cerkvene politike. Ne odobravajo pasivne politike Čehov, so za direktne volitve v državni zbor." (Dalje prihodnjé.)

Kje so talenti?

Kje so zdaj tisti sloviti ameriški geniji, katere so do lanskega leta slavili v ameriških revijah, listih in v solah? Ako so bili "spesobni" zgraditi to deželo, čemu jim ne bi neka sposobnost ostala za gradnjo tudi v naših kakor so sedanjí?

V vrtincu diktatur

Mnogi pišejo o polomu demokracije. Zatrjujejo, da demokracija nima sposobnosti rešiti svet iz krize, vsled tega nastajajo diktature.

Tak nauk je zmoten. Prvič, politična demokracija brez industrialne demokracije je brez moči v odločevanju o ekonomskih vprašanjih. Drugič, gospodarski kaos je povzročil kapitalizem s svojo finančno diktaturo, ne pa demokracija.

Diktature, katerih se oprijemajo vladajoči sloji, so le bilka, s katero skušajo ostati na površju. Glavni namen takih režimov je zatirati opozicijo, ne pa rešiti deželo iz krize.

Demokracija torej ni v polomu, pač pa so sedanje razmere le še bolj podprle naše naziranje, da drži pot v resnično politično demokracijo samo skozi industrialno demokracijo.

V "demokraciji" pod kapitalizmom lahko multimilijonarji potrošijo v agitaciji za svojega predsedniškega kandidata dvajset in več milijonov dolarjev. Kako naj se proti temu mogočnemu vplivu denarja bori socialistični kandidat s svojimi par tisoč dolarjev / kampanjskem fondu? V taki dolarski poplavi demokracija izgubi svoj pomen. Smith v Illinoisu je bil izvoljen, ker je en sam kapitalist potrošil v agitaciji zanj do pol milijona dolarjev. Kako naj proti taki finančni sili zmaga kak socialist, kateremu kampanjska sredstva dostikrat ne dopuščajo niti tiskanje potrebnih letakov?

Demokracija ni v krizi. Le kapitalizem je v smrtnih krčih in z njim njegova dolarska, korumpirana demokracija. Bodočnost sveta je v socialni uredbi z demokracijo, kakor si jo zamišlja socializem. Vsaka druga tvorba je nenaravna. Vlada nasilja je prej ali slej obsojena propasti. Zgodovina vseskozi jo potrjuje.

Vzor za aktivnosti

Delavci, ki so za službe odvisni od demokratskih in republikanskih bossov v mestih, okrajih in državah, so degradirani na stopnjo hlapčevskih agitatorjev za osebe, ki so v uradih. Morajo jim napolnjevati dvorane za njihove shode, v poletju jim je ukazano agitirati za udeležbo na njihovih reklamnih piknikih, v volilnih kampanjah morajo raznašati letake, nabirati podpise, razdajati vstopnice in vsakemu je določeno, da mora privedi toliko in toliko ljudi na shod ter izvršiti toliko in toliko drugega agitacijskega dela. Ako ne pokaže ugodnih rezultatov, je polagoma ali pa naglo potisnjen iz mestne, okrajne ali državne službe. Tudi denarno morajo mnogo prispevati.

Najsiho cestni pometal ali mestni inženir, ali pa klerk v mestnem uradu, od vsakega zahtevajo vladajoči političarji, da posveča glavno pozornost agitaciji za svoje bosse.

Kjer imajo upravo socialisti, je naloga delavcev v prvi vrsti vršiti svoje službe vestno in od uradnikov se zahteva poštenje. Zato pa je socialistična uprava tudi vzorna in spoštovana. Dokaz v tej deželi sta mesti Milwaukee in Reading, v Evropi pa Dunaj, čigar socialistična administracija je dobila svetovni sloves.

Ako bi sodrugi agitirali povprečno eno petino toliko za socialistično stranko, kakor agitirajo najeti in nenajeti delavci za republikanske in demokratske korumpirance, pa se bi število socialističnih mest kaj kmalu pomnožilo.

Zdravilo, ki pomaga

Kapitalisti so rekli, da bo k ozdravljenju ekonomskih razmer pomagalo znižanje plač. Nato so se zatekli k moratoriju, v enih krajih k odpravi zlate valute, k mednarodnim posojilom, k podaljšavanju kreditov itd. itd. Kriza je še vedno tukaj. Zdravilo proti nji je socializem, toda zanj se mora izreči delavstvo, kajti kapitalizem se gotovo ne bo.

DRAMA IN GLASBA

Se so pogoji za negovanje slovenskega odra

Slovenska društva in druge organizacije imajo vzlic krizi mnogo priredb. Večinoma plesne zabave ter kakšne obletnice, združene z običajnimi pozdravnimi in sličnimi govori, kulturnih priredb pa je prav malo. Ni dovolj ljudi, ki bi jih pogostejše posečali, niti onih zadošči, ki bi sodelovali v njih. Toda še se dobe delavne skupine, ki pridno skrbijo, da prosvetno delo ne zastane. Torej ni vzroka, čemu bi obupali. Boljše je manj kulturnih priredb, pa tiste dobre, kakor mnogo s površno aranžmo.

V nedeljo 25. oktobra smo prisostvovali v Chicagu v dvorani ČSPS, izvajanju sporeda iz Cankarjevih del. Ta užitek je nam oskrbel dramski odsek kluba št. 1. Glavna točka je bila drama "Jakob Ruda". Razen te smo videli prizor, prirejen po Cankarjevi knjigi "Kurent" in enega iz "Hlapca Jerneja", kateri je dramatisiran po Cankarjevi knjigi "Hlapec Jernej in njegova pravica".

Udeležba je bila dobra. V tolikšni nasebnini bi bila kajpada lahko boljša, ali če vzamemo v obzir, da take prireditve niso "privlačne", in da je brezposelnost marsikomu vzrok, da ne pride, dasi je preje take predstave vedno posecal, se je moral vsakdo razveseliti, ko je videl tolikšno družbo.

Sporod se je pričel pozno. Joško Oven, režiser v vseh trenih, je orisal Cankarja ter njegova dela. Ko se je dvignil zastor, smo videli na odru večjo družbo veselih ljudi, ki pa so razigranost premalo izrazili. Dober je bil Chas. Pogorelec, rodoljub, ki hvali vrline velikega pisatelja, "čigar spomin slavimo nočjo". Imenoval pa je napake pisatelja. Na to napako ga opozori eden navzočih, in rodoljub se silno razsrdi, in vprije, da berčija je berčija, pa naj bo Koseski ali Prešeren. In končno, kaj bi se onegavili s takimi vprašanji, saj se družba zbira vendar zato, da se veseli, da pleše, se smeje in kvanta! To je bil prizor iz "Kurenta". Točajke so stregle, ljudje so plesali in peli. Kurent jim je igral. Predstavljaj ga je John Kochevar. Dober je bil prizor iz "Hlapca Jerneja". Hlapec Jernej, katerega je predstavljaj Jakob Zupančič, pride v župnišče, da povpraša tudi župnika o pravici. Kajti neumevno je, kako bi mu jo mogli vsi odkrati zanikati. Ali tudi pri župniku ni Jernej deležen bodila, ne tolažbe. Zupančič je hlapca izborni portretiral. Vlogo župnika je imel John Hujan, v kateri se je dobro potrudil.

Po kratkem presledku so se začela odigravati na odru dejanja drame "Jakob Ruda". Naslovno vlogo je imel Peter Bernik. Njegovi nastopi so pokazali, da se je marljivo vadil in nelahko nalogo je spretno izvršil. Njegovo hči Ano je igrala v Ameriki rojena Slovenka Alice Artach. V mimiki in izražanju čustev je bila imenitna. V prizoru, kjer zaigra in zapoje, je bila prav dobra. Tudi v slovenščini je napredovala v primeri s svojimi prejšnjimi nastopi. Upam, da se bo v nji še bolj izpopolnila.

Rudova sestra Marta je bila Angelina Zaitz, ki je izražala svoje nade na bodočnost ter na rešitev bratovega posestva s pomočjo Anine ženitve, tako

dobro, kakor je od igralke v tej vlogi pričakovati.

Anton Andres je predstavljaj slikarja Ivana Dolinarja. Tej vlogi bi moral dati več znanosti in tudi agresivnosti kjer je bila potrebna. Videli smo ga že v raznih vlogah; v enih je bil prav dober, npr. v drami "Konec poti". Omenjeni njegov nedostatek je bil torej sluščen, ki bi si ga z vztrajnejšo vajo lahko odpravil.

John Olipa smo videli v vlogi Petra Broša. Broš je podjetnik in trgovec, že prileten, toda željan mladega dekleta. Prilike išče pri Jakobu Rudi, ki ima lepo mlado hčer. Ako mu jo da, bo posestvo rešeno, kajti Broš bo pokrtil dolgove. Da je Olip prvovrsten igralec, je dokazal tudi s to vlogo. Dobnik, posestnik in gostilničar, je bil Frank Udovich. Igra dobro a napravil bi boljši vtis, če bi pazil, da bi vse besede razločno izgovarjal. Njegova hčerka Alma, mlado živo dekle, je bila Katherine Beuk. Je ameriška Slovenka iz Minnesote. Slovenščina ji ne gre gladko, toda vlogo je dobro znala in se potrudila, da karakter čimboljše predstavi. Inženir je bil John Kochevar, učitelja Justina pa je igral John Rak, čigar karakter je dobro pogodil. Kratko vlogo Košute je imel J. Oven.

Maske niso bile vse dobre. Temu bi se odpomoglo, ako se maskerju pismeno opiše vsak karakter in se mu ta obrisi izroči dan prej, da si napravi pravilno sliko ansambla.

Avdijenca ni bila vseskozi mirna. Eni prizori niso mogli obdržati zadostne pozornosti vseh. Včasih so na klubovih prireditvah "usherji" pazili, da ni bilo skoro nikakega šuma.

Vzeto v celoti, je bil spored izvajanj toliko dober, kot je v danih razmerah od diletantskega zbora mogoče pričakovati. Ampak pravilno je, če vzlic temu naglašamo, da pričakujemo še več. Dasi Cankarjevi programi niso kak poseben magnet za povprečnega udeleženca — vsaj ne "Jakob Ruda", je bila avdijenca s predstavo ter ostalim sporedom prav zadovoljna. Razpoloženje na zabavi, ki je sledila sporedu, je bilo izborno.

—X.

Petletnica ženskega zbora "Planinska roža"

Milwaukee, Wis. — Javnosti naznanjam veselo vest, da bo ženski pevski zbor "Planinska roža" obhajal slavnostno petletnico v nedeljo 8. nov. v S. S. Turn dvorani. Na večernem sporedu bo predvajana opereta "Rožmarin", popoldne pa boste istotako imeli priliko uživati pester program. Sodelovali bodo člani dram. in pev. zbora Slov. Dom.

Ženski pevski zbor "Planinska Roža" so ustanovile članice druš. Napredna Slovenka št. 6 JPZS. v namenu, da pomagajo na priredbah svojega društva, in da s pejem izkazujejo umrlim članicam zadnji pozdrav.

Ta zbor je bil vsikdar na uslugo vsem društvom neglede na njihove nazore in se je rad odzival vabilom.

Upamo, da bo občinstvo izkazalo "Planinski Roži" svojo naklonjenost z obilnim posemom slavnosti petletnice. Za postreženje gostov bo vsestransko preskrbljeno.

Kati Delicek.

VLADA V BOJU "ZA DAVEK"

Na sliki je Al Capone, znameniti "gangster" in načelnik neinkorporirane družbe v Chicagu, katere ima monopol na igralnice ter razpečevanje alkoholičnih pijač. Federalna vlada je potrošila okrog \$100,000, da mu je na obsojstvu v Chicagu dokazala, kolikšni so njegovi približni dohodki, od katerih ni plačal dohodninskega davka. Velika porota ga je spoznala krivim in federalni sodnik James A. Wilkerson ga je obsodil na 11 let zapora v zvezni jetnišnici v Leavenworthu, Kans. Razen tega mora plačati \$50,000 davčne kazne, vse davek in vse sodne stroške. Njegove tovariše nadleguje zdaj je policija, tako da bodo Caponejeva sredstva šla najbrž vsa advokatom in za pokupitve. Capone je produkt razmer in sločinec, toda mnogi izmed tistih, ki ga navidešno ali v resnici preganjajo, niso nič manjši krilci postav in graditelji "kriminalnega vala" kakor Capone. Ako uničujejo onega Caponeja, pomagajo takoj drugemu na izpraznjeni tron.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE JSZ dne 2. oktobra 1931

Prisotni so od eksekutive Fr. Alesh, F. Godina, J. Oven, F. A. Vider in Fr. Zaitz. Od nadzornega odbora D. J. Lotrich in B. Novak. Od nadzor. odbora slov. sekcije Fr. Mrgele, Angelina Zaitz in Fr. Udovich. Od Prosvetnega odseka Ivan Molek, Anton Garden in John Rak. Tajnik JSZ. Chas. Pogorelec.

Odsotni so Geo. Maslach in P. Kokotovich, ker sta uspešno na izven mesta, ter Bojanovič radi večernega dela.

Za predsednika seje izvoljen Blaž Novak.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopisi. — Tajnik prečita dopis italijanske federacije, v katerem žele, da naj pošljemo nekaj izvodov Proletarca v svrhu agitacije v Uniontown, Pa. Dalje vprašajo, ako sme italijanski socialistični klub sprejeti tudi Jugoslovane, če pa mi temu nasprotujemo, jih bodo nekaj pridobili, da pristopijo direktno v JSZ. Pismo dalje navaja, da bo italijanski sodrug Vacirca, ki je bil povabljen od njih v Ameriko na govorniško turo, imel shode tudi na zapadu. Zele, ako jim more pri tem JSZ. nuditi sodelovanje pri aranžiranju shodov posebno v Wyomingu, kjer je precej Italijanov pa nobenega njihovega socialističnega kluba.

Sklenjeno, da kar se tiče sprejemanja Jugoslovancev v klube kake druge federacije, nima JSZ. nič proti, ako ni v dotičnem kraju kluba naše zveze. Boljše je, da so zavedni delavci vsaj nekje aktivni kakor nikjer. Upravništvo pojasni, da bo na njihov nasvet skušalo razširiti Proletarca med ondodnimi Slovenci. Kar se tiče kooperacije pri sklicevanju shodov za sodruga Vacirca, naj se jim odgovori, da bomo pomagali kolikor in kjer mogoče. Vacirca govori v italijanskem in angleškem jeziku.

K dopisom omeni John Rak, ki je nadomestoval tajnika Pogoreleca v času njegove odsotnosti, da je židovska socialistična federacija povabila JSZ., naj pošlje na njihov zbor v Chicagu bratskega delegata in govornika na njihov shod 25.

septembra. V sporazumu z drugimi je bil delegiran S. D. J. Lotrich, ki je na shodu pozdravil zborovalce v imenu naše organizacije.

Poročilo tajnika: Od prošle seje beležita napredek klub št. 11 v Bridgeportu in klub št. 49 v Collinwoodu. Klub št. 115 v Detroitu je postal vsled okolščin v svojem okrožju neaktiven. Kriva je največ brezposelnost. Drugi se udeležujejo v klubu št. 114, ki je med najbolj delavnimi v JSZ. V Clintonu, Indiana, kjer je deloval klub št. 41, je moral radi izselitve večine članov postati pasiven. Tam okrog ni že par let takorekoč nikakega zasluška in rojaki so šli za delom v nasebne Chicagu, Milwaukee in v druge. Naročilo za članske znamke pa smo dobili od reorganiziranega kluba na Rentonu, Pa.

Prizadevanja za reorganiziranje kluba JSZ. na Blaine, O., še niso uspešna, dasi je bil tam že večkrat S. Snoy in urgiral somišljenike, da klub spet ožive. Blagajna prejšnjega kluba je v posesti bivšega tajnika Smerdela. Znašala je \$31.79. S. Snoy bo še skušal pridobiti rojake za obnovitev soc. organizacije, ako pa ne uspe, dobi linovino bivšega kluba urad J. S. Z., kakor določajo naša pravila.

Dalje omeni s. tajnik o svojem delu in vtisih v Clevelandu in Johnstownu, Pa.

Poročilo sprejeto na znanje. Prosvetna matica. — Tajnik poroča, da je ta ustanova bila na uslugo od prošle seje z igrami ali notami društvu "Orel" št. 21 SNPJ., dram. klubu "Zora" v Pueblu, pevskemu odseku "Planinska roža" druš. št. 6 JPZS, druš. 589 SNPJ. (angleško poslušajo), mladinskega odseku kluba št. 114 JSZ v Detroitu in odseku kluba št. 5 v Conemaugh, Pa.

Knjiga Odgovor na papežev encikliko (James O'neal) bo kmalu do kraja urejena ter v redu za tisk.

Se vzame na znanje.

Tajnik Pogorelec poda po sklepu prejšnje seje pregled stroškov prošlih dveh zborov JSZ., da bomo imeli boljši upo-

gled pri sklepanju o pripravah za sklicanje bodočega zbora. Stroški zbora l. 1930 v Detroitu so znašali \$1,442.23 in prejšnjega, ki se je vršil l. 1928 v Chicagu, \$909.29. Po dosedanjem merilu dohodkov v konvenciji fond bo ob času prihoda zbora vsota kakih \$200 manjša kot pa so bili izdatki prošlega zbora. Kakšni bodo stroški, je odvisno od udeležbe in pa kje se bo vršil zbor. VIII. kongres JSZ. je nominiral za sedež prihodnjega zborovanja mesta Cleveland, Milwaukee in Canonsburg.

Zaitz izvaja, da je v interesu našega gibanja, če pridobimo vse klube, da pošljejo delegate. Vožnjo jim plača JSZ., ostale stroške pa jim pokrijejo klubi. Zato naj se klubom že zdaj naroča, da naj s rezervirajo vsoto v blagajni v namen, da pošljejo delegate in ob enem pa naj se vodi agitacija tudi v društvi Prosvetne matice, da bo delegacija na IX. kongresu kakor je bila na prošlem.

Godina, Oven in drugi izražajo mnenje, da naj se v tem smislu agita ter ustvarja zanimanje za zbor v "Proletarcu".

Pogorelec poroča o sestankih in agitaciji v Clevelandu. Pravi, da je sentiment delavstva našemu gibanju naklonjen, težje pa je seveda pojačati klube ter razširiti list. S. Vičič bo bržkone dosegel za Proletarca precejšen uspeh in tudi kluba št. 27 ter 49 sta se v tem letu pojačala.

Glede Jugoslovanskega Prosvetnega Saveza je pojasnjeval, da se je tajništvo po poročilu prejšnje seje obrnilo na zbor JPS s pismom, (bilo je priobčeno v prejšnjem zapisniku), toda naletelo je na njihovem zboru na neugoden odziv, ker misli JPZ tudi v bodoče ostati v politiki nevezane organizacije in le sodelovati z eno ali drugo delavsko ustanovo v kolikor bodo oni smatrali za uместno in potrebno.

Eden članov pojasni, da bo njihovo glasilo "Novi Svijet" v bodoče sprejemalo tudi politične oglase kapitalističnih kandidatov.

Sproženo je vprašanje, kaj mislimo o dopisih, kateri priporočajo, da se pošlje nekoga kot odposlanca ali poročevalca v Rusijo. Eni člani izražajo pomisleke o sugestiji medtem ko drugi mislijo, da bi naši stvari le koristilo, ako se za priporočilo dopisovalcev vzamemo. Sentiment večine je, da ker ni predloga od nobenega kluba in ker stvar ni ne nujna in ne toliko važna, niti ne sprožena v JSZ., se v tem za zdaj ničesar ne sklene.

Konec seje.

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežejo enako dobro kakor druge, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V BARBERTONU IN OKOLICI.

Seje kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani društva "Domovina" na 14. cesti. Sodrugi, prihajajte redno na sejo in pridobivajte kluba novih članov, da na ta način ustvarimo močno postojanko J. S. Z. Somišljenike vabimo, da se nam pridružijo. Socialistična stranka je v tej deželi edina delavska stranka s konstruktivnim programom, s katerim je delavstvo lahko pripori boljše bodočnost in končno osvoboditev iz mezdne sužnosti.

O uspehu predavanja A. P. Krasne v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Anna P. Krasna je napravila s svojim predavanjem 28. okt. v Slov. nar. domu na udeležence dober vtis. Govorila je najprvo slovensko več ko eno uro in potem še 15 minut angleško, ker je bilo med udeleženci precej mladine.

Poset je bil dober, če ga primerjamo s prejšnjimi takimi prireditvami. Sodrugi Krasna ima izreden dar govora. S svojim nastopom se je ljudem zelo prikupila. V dvorani je bilo mirno, kakor da je začel. Govorila je čustveno vsem — ženskam in moškmi. Žensk je bilo med poslušalci več kot polovico. Dobro znamenje!

Po predavanju je nam odbor postregel s prigrizkom. Na obzidjih vseh sem čital zadovoljnost. Mnogi so glasno izražali željo, da bi taka predavanja večkrat prirejal. Seveda bi radi, da nas bi s Krasna s tem namenom še obiskala. Vstopnine ni bilo. Radi lokalnih stroškov smo napravili kolekto, ki je prinesla \$14.10. Martin Judnich.

"Sava" vpizori spevoigro "Na travniku"

Chicago, Ill. — "Na travniku" je ime spevoigri, ki bo posebnost na koncertu pev. zbora "Sava" v nedeljo popoldne 29. nov. v dvorani ČSPS. Naziv "spevoigra" sicer ni točen, ker "Na travniku" v resnici ni igra, ampak pevski prizor, kot na primer prizor "Na vasi" na zadnjem Savinem koncertu. Namen prizora je zajeti in portretirati idilično stran starokrajskega kmetkega življenja ob času košnje, ko se razlega fantovska in dekliska pesem po travnikih.

Savinem pevovodju mr. Muhi se je to tudi izborni posrečilo. Kdor je bil na zadnjem in predzadnjem koncertu Save, ko sta bila dva slična prizora na programu, tisti ve, da je bil n. pr. prizor "Na vasi" nekaj res originalnega, nekaj vaškega, domačega. Tudi idila "Na travniku" bo ljudem ugajala vsaj toliko kot zadnji in mogoče še bolj. Spevoigra je polna veselih prizorov in pokazuje različne tipe iz našega kmetkega življenja v starem kraju — seveda vse to v petju in idiličnih prednosih. Nastopili bodo kosci in grabljevke, hlapec

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440.

in dekla, pastir in gospodar, zaljubljeni parček in manj zaljubljeni parček.

Vse to bo portretirano v snopcu lepih domačih pesmic, katere po svoje radi sami prepevamo v veseli družbi in druge slišimo pri zborovem petju. Za to pevsko idilo je mr. Muha izušil nekaj pesmic tudi iz "Slovenske plošče" in jih zvezal z drugimi. Ta prizor, ki je sam na sebi vreden vstopnine, bo tvoril le del programa — namreč drugi del. V prvem delu bodo pa lepe zborove pesmi in drugi spevi. Program je bil tako izbran, da bo vsem ugajal, o čemur smo tudi prepričani. Nabavite si vstopnice v predprodaji, ker si s tem prihranite 25 centov — kar je več kot pa so Hooverjeve obljube! Ne pozabite, da je zadnje nedeljo t. m. — 29. novembra — Savin dan, katerega praznujete tudi vi v Chicagu in bližnjih nasebinah. — Savan.

Friendly City vas vabi

Park Hill, Pa. — V soboto 7. novembra bo imelo v Slovenskem domu na Franklinu masakaradno veselico angleško poslušajoče društvo Friendly City SNPJ., na katero vabi vse tukajšnje občinstvo. Igrala bo dobra godba.

Znano je, da priredbe tega društva nudijo mnogo zabave in dobro, prijateljsko postrežbo. Svojo popularnost si je pridobilo, ker je članstvo vseškozi za bratsko sodelovanje z ostalimi društv.

Tudi druš. Friendly City je prizadeto vsled depresije. Prebitek te priredbe se bo porabilo v namenu, ohraniti pri društvu člane, katere je kriza najbolj zadel. Članstvu in drugim rojakom se priporočamo za obilen poset. Naklonjenost bomo vračali enako prijateljsko. A. K., član.

Ako ste smožni čitati angleško, naročite "Outline of History", ki jo je spisal slavni angleški pisatelj in zgodovinar H. G. Wells. Stane \$5.00. Naročite pri "Proletarcu". V zalogi imamo tudi razne druge angleške knjige. Glej naš cenik slovenskih in angleških knjig. Največja slovenska knjigarna v Ameriki.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St.,

CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN

POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.

Trgovina s mešanim blagom.

Peči in pralni stroji nade

posebnost.

Tel. Herminie 2221.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4840.

SLOVENSKO-HRVATSKA

TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbo,

poroke itd.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN

KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusna domača jedila.

Cene smerno. Postrežba točna.

Park View Wet Wash Laundry Co.

FRANK GRILL, preds.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in

Berwynu in dovažajo čistega na dom.

TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO.

Telefoni: Canal 7172-7173

1727-1731 W. 21st St. Chicago, Ill.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

I.

Po noči je imel vlak med Pizo in Civitavecchia veliko zamudo, in šlo je že proti dovetem, ko je abbe Pierre Froment dospel po napornem petindvajseturnem potovanju v Rim. S sabo je imel samo ročni kovčeg. Urno je skočil iz kupeja, noter v vrvenje prihodnikov; ker je hotel biti sam in kaj videti, je odklonil ponudbe uslužnih postreškov in odkorakal sam s svojo lahko prtljago. Pred kolodvorom, na trgu degli Cinquecenti je takoj stopil v odprt voz, ki je stal v dolgi vrsti drugih ob trotoarju, položil kovčeg poleg sebe in zaklical izvoščku:

"Via Giulia, Palazzo Bocanera."

Bil je 3. september, pondeljek, in nebo je bilo jasno, čudovito prozorno in blago. Izvošček, majhen okroglast mož, svetlih oči in belih zob, se je smehljaj, ko je spoznal po naglasu francoskega duhovnika. Pogledal je svojega konja in voz je oddrdal v hitrem diru, katerega so vajeni rimski izvoščki. Ali ko je mimo zelenega javnega vrčica dospel na Piazza delle Terme, se je voznik še enkrat smehljaje obrnil in uprl bič na razvaline.

"Dioklecianove terme," je dejal v slabi francoščini. Bil je izmed vladnih izvoščkov, ki se hočejo prikupiti tujcem, da si jih pridobije za goste.

Voz je dirjal v urnem diru po strmi ulici Nazionale, spuščajoči se z višave Viminala, kjer je kolodvor, navzdol. Poslej je pri vsakem spomeniku zavilaj vrat in kazal nanj z vedno enako kretnjo. Na tem koncu široke nove ceste so bile skoraj same nove stavbe; a z bičem je napravil širok krog in glas se mu je, četudi nekoliko ironično, dvignil, ko je povedal ime ogromnega, še svežega in vznešnega poslopja ob levi strani. Bila je gorostasna kamenita pasteta, preobložena s skulpturami, opazi in kipi.

"Narodna banka."

Ko je bil Pierre pred tednom sklenil, da potuje, je porabil cele dni, da se je iz knjig in načrtov seznanil z zemljepisom Rima. Lahko bi se bil torej orientiral, ne da bi bil kaj vprašal; v ozko razlaganje ga je našlo pripravljenega. Motili pa so ga nepričakovani bregovi, večni klanci, ki so delili gotove dele mesta v terase. Zdal se je prikazalo na desni strani zeleno listovje, na vrhu pa se je raztezalo neskončno rumeno in golo poslopje, nemara samostan ali pa vojašnica.

"Kvirinal, kraljevska palača," je dejal voznik.

Ko je voz niže doli zavil na trikoten trg, je Pierre dvignil oko in ves vžhičen ugledal od visokega gladkega zidu podprt višev vrt, iz katerega se je spenjal elegantni in krepki profil stoletne pinije proti jasnemu nebu. Občutil je ves ponos in vso milino Rima.

"Vila Aldobrandini."

Nato se je pojavila, še niže doli, ubežna vizija, ki ga je popolnoma navdušila. Cesta se je zopet nagloma zavila in nenadoma se je prikazala v kotu, na temnem koncu uličice, svetla odprtina. Iz višave je bil trg videti ves bel kakor solnčen rov, napolnjen z bliščem zlatim prahom. V tej jutnji kratosti pa se je dvigal ogromen mramornat steber, ki je bil kakor pozlačen na oni strani, po kateri ga je že stoletja vsak dan obevala sonce, ko je vzhajalo. Bil je presenečen, ko mu je voznik povedal ime, ker ni bil mislil, da stoji v takem blešččem zatoku, sredi takih senc.

"Trajanov steber."

Na obnožju brega se je Via Nazionale zadnjič zavila. Med naglo vožnjo je voznik vsakčes imenoval nova imena: Palazzo Colonna, čigar vrt obkrožajo mršave ciprese, Palazzo Tornioli, ki so ga napol podirli zaradi novih olepšav, Palazzo di Venezia z zobčastimi nadzidki, tragično strog, gol in grozen, kakor srednjeveška trdnjava, na katero so v današnjem meščanskem življenju pozabili. Pierrovo presenečenje je naraščalo, zakaj pričakoval je bil vse kaj drugega. Zlasti pa ga je neugodno zadelo, ko je voznik s svojim bičem zmagoslavno pokazal na korzo. To je bila dolga, ozka ulica, komaj tako široka kakor Rue Saint-Honore; leva stran je ležala v jasni solnčni svetlobi, desna v črni senci, na koncu pa je Piazza del Popolo kazala nekaj kakor blešččo zvezdo. To je torej srce tega mesta, glasovita promenada, glavna žila, v katero se izteka vsa kri Rima?

Voz je bil že na Corso Vittorio Emanuele, s katerim se nadaljuje Via Nazionale. To je iz dveh delov sestavljena struga, izgrebena od enega konca starega mesta do drugega, od kolodvora do Angelskega mostu. Na levi je bil obli kor cerkve Il Gesu v jutrnjem solncu videti ves svetlorumen. Potem se je ulica med cerkvijo in okornim Palazzo Altieri, ki se ga niso upali podreti, stesnila in voz je prišel v vlažno, ledeno senco. Ali na drugi strani, na trgu pred pročeljem cerkve Il Gesu se je že zopet bleščalo sonce kakor zlato; v daljavi, v ozadju ulice Aracoeli, ki je bila tudi vsa potopljena v senco, so se pa prikazale palme v solnčni luči.

"Tara, preko je Kapitol," je dejal voznik. Duhovnik se je živahno naklonil iz voza, videl pa ni nič drugega kakor nekoliko zelenja na koncu temnega rova. Ob teh nenavadnih prehodih iz tople luči v hladne sence ga je zazeblu. Pred palačo di Venezia, pred cerkvijo Il Gesu mu je bilo, kakor da mu je legla vsa dolga noč preteklosti z ledeno težo na ramena; na vsakem novem trgu, kjerkoli so se razširile nove ceste, se mu je pa potem zdelo, da se vrača v jasno, blago toploto življenja. Zarki, rumenega solnca so padali ob pročeljih navzdol in so ostro rezali madrikske sence. Med strehami so se pojavile proge čisto modrega, jasne neba, in zdelo se mu je, kakor da ima zrak, ki ga diha, poseben, še nedoločen okus po sadju. Mrzlica, ki se ga je bila polotila vsled potovanja, ga je še močnejša grabila.

Corso Vittorio Emanuele je kljub svoji nepravilnosti prav lepa, moderna ulica, in Pierre si je lahko mislil, da je prestavljen v katerosibodi drugo veliko mesto z velikanskimi najemnimi kasarnami. Ali ko se je peljal mimo Cancellarije, mojstrskega dela Bramanteja, se je vnovič zbudil njegovo začudenje in v duhu se je vrnil k palačam, ki jih je že videl, k tej goli, okorni arhitekturi, k ogromnim kamenitim kockam, ki so bile podobne bolnišnicam ali pa ječam. Nikdar si ne bi bil mislil glasovitih rimskih palač tako brez miline in fantazije, brez zunanje krasote. To vse je nedvomno prav lepo in nazadnje bo že razumel; ali treba je mnogo premišljanja za to.

Naenkrat je voz zapustil oživiljeni Corso Vittorio Emanuele in je okrenil v vijugaste ulice, po katerih se je s trudom pomikal. Za svetlim solncem in živahnim gibanjem po novem mestu je prišel pokoj in samota in speče, hladno staro mesto. Spomnil se je na mestopise, ki jih je bil študiral, in si dejal, da se zdaj bliža Via Giulia; ali neprenehoma naraščajoča zvedavost je postala tako velika, da je skoraj trpel. Bil je ves obupan, ker ni mogel ničesar več zvedeti. Čutil se je, da je vse drugače, kakor je bil pričakoval; njegova domišljija je neprenehoma dobivala udarce; vročica, ki ga je kuhala, odkar je potoval, se je še povečala in vse to je porodilo v njem silno željo, da bi brez odlašanja utolažil svojo znatljivejšnost. Bilo je šele devet, imel je še vse dopoldne časa, da se pokaže v palači Bocanera; zakaj se ne bi bil dal takoj popeljati na klasično mesto, na višavo, odkoder se vidi ves po sedmih gričih razprotrti Rim? Ko se ga je polastila ta misel, ga je tako vznemirjala, da se ji je končno moral udati. Voznik se ni več obračal; Pierre je vstal, da mu zakliče novi cilj.

"S. Pietro in Montorio."

Mož se je začudil, kakor da ne razume. Označil je z bičem, da je to zelo daleč, čisto tam na drugi strani. Ali ko je duhovnik ponovil svojo željo, se je ljubeznivo nasmehljaj in prijazno pokimal. Prav, prav; kaj bi ugovarjal?

Konj je še hitreje dirjal po labirintu tesnih ulic. Prišla je ena, ki so jo visoki zidovi tako stlačili, da ni solnčna luč nikoli segla do tal. Na koncu te soteske se je nenadoma zopet zjasnilo in voz je drdral po starem mostu Siksta IV. čez Tiber. Desno in levo so se raztezala nova obrežja z razvalinami porušeni hiš in s sveže z mavcem ometanimi stebri, ki so bile komaj vstale iz tal. Tudi v Trastevere, na drugi strani reke, je bilo mnogo podrtga; navkreber po Janikuju je voz drdral po široki cesti, in velike table so označevale, da ji je dodeljeno ime Garibaldijevo. Voznik se je zadnjič obrnil s svojo dobrodušno-ponosno kretnjo, ko je izrekel ime te trumfalne ceste.

"Via Garibaldi."

Počasneje je moral stopati konj. Pierre, ves poln otroške nepotrpežljivosti, se je obračal, da bi gledal mesto, ki se je za njim širilo ter se boljbolj razkrivalo. Dolgo je trajala vožnja navkreber; vsakčes so se pojavljali novi deli mesta, segajoči tja do oddaljenih gričev. Potem je spoznal v naraščajoči razburjenosti, od katere mu je utripalo srce, da si kazi izpolnitev želje, razkosavač jo s počasnim, nepopolnim osvojevanjem obzorja. Bil je tako močan, da se kljub silnemu hrepenenju ni več obračal.

Na vrhu je veličanska ploščad. Tam stoji cerkev S. Pietro in Montorio na mestu, kjer pravijo, da je bil križan sveti Peter. Trg je gol, in od vročega letnega solnca sežgan, da je ves rdeč, vtem ko šumi nekoliko bolj zadržano, peneča se voda Acqua Paola v večni svežosti iz treh krnic monumentalnega vodnjaka. Ob ograji, ki omejuje navpično na Trastevere zročo teraso, se vedno gibljejo cele vrste potnikov, suhih Angležev, širokoplečih Nemcev, ki zijajo v tradicionalnem obdovanju, držeči mestne opise v rokah ter si pomagajo z njimi, da spoznavajo spomenike.

Lahkotno je Pierre skočil z voza; ročni kovčeg je pustil na sedežu, pa je dal vozniku znamenje, da naj počaka. Ta je zapeljal v vrsto za ostale izvoščke, pa ostal na kozliču, čisto na solncu, s povešeno glavo kakor njegov konj, ki se je tudi takoj vdal dolgemu, običajnemu čakanju.

(Dalje prihodnjič.)

Kadar sili v vas človek, ki menja svoja pričanja po vetru, zato ker je brez načel, izrazite mu na dostojen način svoje zaničevanje.

V BARBERTONU

Cleveland, O. — V soboto 24. okt. smo se pripeljali s Frank Miheličevim avtom pred dvorano druš. "Domovina" v Barbertonu. Bili smo v tej družbi Mihelič, Max Slanovec in podpisani. Zastopali smo klub št. 49 JSZ.

Stopili smo v dvorano, v kateri je imel priredbo v prid ohijske Konference barbertonski klub št. 232 JSZ. Udeležba je bila povoljna. Ob našem prihodu je ravno govorila družica Jane Fradel iz Latrobe, Pa. Torej smo nekaj sporeda zamudili. Par stavkov njegovega govora bom citiral.

"Ne bojte se socializma, kajti ta prihaja, da vam koristi. Ko sem se nedavno vozila blizu Pittsburgha, sem videla lepo poslopje. Je res impozantno ter vredno kakih \$50.000. Vprašala sem, kdo stane tu. Pojasnili so mi, da je to hlev za dirkalniške konje, katere lastuje ta in ta denarni magnat.

V istem okrožju vidite mnogo barak. Čisto navadnih barak, kjer je polno podgan in navlake v sosesčini. Brez potrebne razsvetljave. Nesanitarno in odbijajoče. Tu pa prebivajo ljudje.

Nihče današnjih političarjev starih strank neče iti v borbo za delavske interese. Le v volilnih kampanjah prihajajo mednje s sladkimi obljubami.

Kapitalisti ustvarjajo razmere, ki povzročajo vojne. Sami ne gredo na fronte. Njihova kri se ne izteka na vojnih poljanah. Pozvan pa je v klanje moj brat in vaš brat, da poskuša umoriti ljudi na oni strani, katerih ni videl še nikdar v življenju in mu niso nikoli storili nič zalega.

Pravijo, da so kapitalisti usmiljeni, da dajejo veliko za uboge in podpirajo razne ustanove. Da, zelo so usmiljeni, toda njihova milosrčnost nas spominja tistega Nizozemca, o katerem ste mogoče že čuli. Na poti ne vem kam se je s svojim psom izgubil. Tako sta tavalja in glad ju je mučil. Gospodar je v mislih sklenil, da si pomagal iz zagate s tem, da zakuri

in speče svojega kučka. Zadel je znašati skupaj dražje in dobro, pohlevno pse mu je pomagalo. To je gospodarja genilo, pogledal je žival, ki mu je veselo pomigala z repom, in zato ji je v svoji dobroti odrezal samo rep. Meso z njega je pojedel on, kosti pa je vrzel nazaj kučku, da jih je glodal.

V tej prisposobi je posebej ljena dobrot kapitalistov. To, kar dajejo delavcu, so delavcu vzeli. Vračajo mu le kosti, drugo ohranijo zase.

Pravijo, da bi delo socialistov v praksi ne uspevalo. Čemu uspeva v Wisconsinu, čemu v Readingu in drugod po svetu, kjer imajo upravo socialisti?

Zagotavljajo vam, da socializma nikoli ne bo. Ako bi tej svoj trditvi verjeli, čemu pa se z njim pečajo že v šolah? Pravijo, da smo proti veri. Verna ne dovoljuje krivic. Uči, da moramo preskrbeti gladnim kruha, bolnikom omogočiti zdravje in negovati prijateljstva med ljudstvi. In socializem se vendar bori za uredbo, v kateri bo dovolj sigurnega kruha za vse, in zdravstveni pripomočki vsem na razpolago. Bori se za odpravo vojen in za priateljstvo med narodi. Kdor je naukom krščanstva lojal, ne more biti nasproten socializmu.

Ako ste zadovoljni s tem kar imate in z razmerami kakor so, volite republikance in demokrate. Ako pa hočete spremembe, delujte za socialistično stranko, katere edina se konstruktivno bori za izboljšanje razmer v prid delovnega ljudstva."

Pač stavki, ki so na avdienco iz ust mlade govornice dobro vplivali. Apelirala je na mladino, naj pristopi v socialistični klub — in ne zamanj, kajti po programu se je zbrala skupaj in odsek je bil ustanovljen z 18 člani in članicami.

Govoril je tudi Anton Vičič, kateri je prišel z razlaganjem marksizma in o početkih delavskega gibanja. Omenjal je razne oblikovalce pokreta, iz Marxovih in Lasallovih časov, kateri se je razvil v svetovno ga iz zagate s tem, da zakuri

velesilo, toda ni še zadostna za

Obnite vijak toliko, da bo plamen izgledal kot na gornji sliki. Ako peč ne deluje pravilno, pokličite našega inspektorja.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Da vam bo peč dobro služila — rabite le toliko plamena, da se dotika dna posode. Kuhanje ne bo hitreje niti plamen bolj vroč ako rabite preveč plina. Ako plamen obkroža posodo ob straneh, je to potrat. Da dobite čimveč koristi od vaše peči, sledite tem priporočim navodilom.

Na pragu resnih časov

Nanticoke, Pa. — Smelo rečem, da smo takorekoč med življenjem in smrtjo. Tak je položaj, pa obračajmo stvar kakorkoli hočemo.

Velikokrat je bilo že povedano v delavskem tisku, da je vse odvisno od delavcev samih. Če bi znali, bi se organizirali pod poštenim vodstvom in napravili razmere sebi koristne. Ako ne znamo mi, znajo izkoriščevalci. Zavajalcev, ki drže ljudstvo v temi, je veliko. Poštene in odkrite bojovnike delavstvo odrija.

Ljudstvu je zadan silen ekonomski udarec, čigar posledice se ne bo otreslo prej, da se reši kapitalističnega sistema.

Zdaj ni čas, da si bi izpraševali vest, h kateri stranki je kdo spadal in kakšni so njegovi verski nazori. Čas pa je, da se združimo z enim ciljem — rešitev izpod sedanjih razmer — v borbi proti skupnemu sovražniku.

Naš program vključuje odpravo militarizma, odpravo stroškega dela v industriji, skrajšanje delavnika, brezposelnostno zavarovanje, osvobo-

ditev političnih jetnikov itd. ter končno socialistično uredbo.

Ko pišem ta dopis, smo v okrožju Nanticoke, Wilkes Barre, in Scranton šli na stavko. Prizadeti so premogarji doma ne Glen Alden Coal kompanije. Zastavkali so stoodstotno, ker je družba kršila pogodbo z delavci toliko, da je bila stavka neizogibna. Dne 2. oktobra se je vršil shod rudarjev v Lincolnem stadionu, katerega se je udeležilo okrog 4.000 ljudi. Govorniki so bili rank and file voditelji v UMW. Navajali so slučaje, ko so delavci dobili v plačilni kuverti 57c, 88c in slične vsote za enodnevno delo. Srečnejši so dobivali po par dolarjev na dan.

Lewisovci v UMW pa so se čudili, da ne vedo vzroka stavke. Seveda ne! Od unije prejemo plačo \$11 na dan in stroške. Kako bi potem vedeli! A tudi njim bo odzvonilo. Poštene delavci so se odločili, da raje poginejo na zraku na prostem kakor v zaduhli majni pri zastopniškem delu.

Zaključni govornik na omenjenem shodu je bil Thomas Malony, poraženi kandidat za

predsednika prvega distrikta UMW. Večina članstva je bila sicer zanj, toda mašina je z glasovi manipulirala ter "izvolila" svojega človeka. Zelo je udrihal po Lewisu in njegovi taktiki, kar je razumljivo. Posebno "bull" Boylana so obdelovali. On se je kje v zatišju smejal, a bo že nehal, ker se rudarji nič več ne navdušujejo za take voditelje, kakor je on.

Precej smeja je povzročil zadnji, ki se je oglašal za besedo in na robat način povedal, da skebi ne bodo tolerirani, če se pojavijo.

V tem okrožju vodijo eni ljudje akcijo za osvoboditev Tom Moneyja iz ječe. Na sodelovanje so bila pozvana društva, ki so se odzvala, med njimi tudi društva SNPJ. Prihodnja večja konferenca bo 8. novembra v Wilkes Barre v dvorani Union. Sklicatelji žele, da pride na to zborovanje kolikor največ mogoče zastopnikov od društev.

Henrik Pečarič.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", prodajati zanj knjige in mu nabirati oglase, pišite upravitelju za pošto.

THIS COCK-EYED WORLD

By Adam Coaldigger

Cheer up, world! Prosperity is just around the corner. What corner?

Search me. Anyhow, everybody is successfully borrowing money to pay his debts. England borrowed three hundred million from France and loaned it to Germany to pay the U. S. Now the U. S. is loaning four hundred millions to England to pay France.

Building

Building activities are showing marked improvement over the corresponding period in the age of the Moundbuilders.

Coal

The demand for coal during the coming winter will be considerably greater than it was during the winter of Valley Forge, as the number of cold Americans has greatly increased since then. (Note: This is not a prediction, but a cold fact.)

Employment

Employment is decidedly looking up. This morning I saw over two hundred building laborers looking hopefully up at a skyscraper from which a structural iron worker had fallen yesterday afternoon.

Also, breadlines are considerably less in evidence since they moved them in the alleys.

The invasion of Manchuria by Japan is having favorable repercussions in the steel and armament industry. Schwab of Bethlehem has already employed two Oriental scholars to translate, "Your credit is good" into Japanese.

Wages

Andrew Mellon, greatest Secretary of the Treasury since Alexander Hamilton, promulgated a ten per cent wage cut in his aluminium plant. But as the cut only affects employees who are still at work in the aluminium plants, and Mr. Mellon graciously consented to retain the wage level of his employees in accordance with the no-wage-cut policy of the administration, the loss is not so great as it might be.

Agriculture

There is still a marked downward tendency in the price of wheat, which by now has reached the lowest level since the administration of Queen Elizabeth. Members of the Hoover administration, however, point with pride to the fact that toward the end of the seven fat years of the administration of Joseph, Egypt sold wheat for considerably less than its present Chicago quotation.

Securities

Mortgages and taxes are holding firm.

Great Britain

The balancing of the budgets by the Labor, Liberal, and Conservative Coalition government of Great Britain promises to become a prime factor for the maintenance of world peace. The Navy has already mutinied and the Army soon will be too weak to fight. The schoolmarm are still protesting over the cut in their salaries claiming that they are insufficient to dress themselves in accordance with their position. There is strong hope, however, that Gandhi's visit to England will set a new style in clothing more commensurate with the income of British educators. If so, all's well that ends well.

Germany

The visit of Premier Laval and Foreign Minister Briand of France to Berlin for the purpose of effecting an economic understanding with Germany, is another good omen. Should these two great industrial and military powers come to a working agreement, Germany might be enabled to liquidate its debt to France by assisting the latter in cancelling its debts to the U. S., and thereby re-

move the reparations question, which has done so much toward retarding the recovery of Europe from the realm of speculation to the field of decimation.

Russia

Thanks to the commendable efforts of Hamilton Fish, Matty Woll, the Daughters of the American Revolution, the Lumber Trust, and other patriotic societies, the importation of prison made saw logs from the U.S.S.R. has partially ceased. So has the exportation of a corresponding value of American saw mill machinery to that country. Up to now, no noticeable improvement has been observed in the sales of the American lumber industry. Whether this is due to the buyers' strike of our homeless, or that Kaiser Wilhelm is dumping the wood he is sawing in Holland on the American market, has not been revealed so far. If the latter is the case, somebody ought to hang the kaiser.

There are still some obstacles in the way of the recognition of Russia by the U. S. A. They consist mainly in the arguments Catherine the Great and her lovers advanced against the recognition of the U. S. A., such as the nationalization of women, for instance. Another obstacle is that up to the present writing, the House of Morgan has failed to force a loan on Stalin for the purpose of repaying the vast sums the house of Morgan had advanced Kerenski, Kolchak, Peclura, Denekin, Wrangel, and other friends of Russia.

International

Government of the bankers, by the bankers, and for the bankers is making satisfactory progress in all civilized countries.

SCRAPING A BARREN FIELD

If Hoover was a success, there would be no scouting around for someone to nominate in his stead next year. It is generally conceded that Hoover is one of the outstanding failures and disappointments. His renomination forecasts defeat of the Republican party and the bosses are taking time by the forelock to find a successor.

But the material is scant and wretched and necessity is forcing an inspection of discarded material and the best to be found is Calvin Coolidge.

Coolidge all his life has been a child of good fortune and has caught the fruit as someone else knocked it off the tree.

All the worth-while men in the party are progressive, and plutocracy does not want anyone with an ounce of brains and courage. Just why Norris, Blaine, La Follette and others should continue to hang around where they are not welcome nor compatible is hard to understand. — Minnesota Union Advocate.

Educational

Somebody asked a college professor how science helped business, and he replied, "What would the suspender business amount to without the law of gravitation?"

Experienced

"How gracefully Cushman eats corn on the cob."
"He ought to. He's a piccolo player."

To broaden your knowledge of the Socialist and Labor movement, read

The New Leader
OFFICIAL ORGAN, S. P.

7 East 15th Street,
NEW YORK CITY, N. Y.

One year \$2, half year \$1,
three months 75c.

SIDEWALKS OF DETROIT

In the past two months very few articles from Detroit appeared in the English section of Proletarec. It seems as if people are in a daze and have not been able to overcome it. Some of them have worked so little this summer that they are beginning to wonder what's going to become of them.

On Sunday November 8 at 2 P. M. a mass meeting will be held under the auspices of branch No. 114 JSF at 116 E. Six Mile Rd. The subject for discussion will be the question of unemployment and its remedies. There will be no admission charge and as a good number of you are not working, you should therefore be present.

The parents are especially invited. As for the youth, it is equally important that they attend this meeting. They are today as much concerned with the problem of unemployment as are the older folks. A good many of you know that it is wrong for 30,000 people in Detroit alone, to beg, starve and solely depend on relief. Why should this misery exist in a country that has a surplus of everything to make life more comfortable.

In the early days of our thirteen colonies the people were asked to pay this and that tax. They did nothing! But when they demanded that they must pay that tax, real action took place. The same rule can be applied to our younger generation. As long as you stay at home and hope for the best, nothing will be done to better the conditions. It is up to us to demand what we want! Therefore don't fail to attend this mass meeting Sunday November 8 and hear I. P. Taylor present facts that will startle you. Comrade Ludvik Spolyar will address you in Slovene. He is a very active member of branch No. 114 JSF and will have plenty to say.

A heated debate is predicted between the Detroit and Chicago English Divisions for Saturday evening November 14 at 116 E. Six Mile Rd., Detroit. The subject of the debate will be: "Resolved that revolution is a better way of achieving Socialism than democratic legislation". Chicago will have the affirmative side while Detroit will take the negative stand. Our English Division No. 114 JSF will have full charge of this affair and have prepared for a dance to take place after the debate. No admission charged until the debate is started. As soon as the debate begins a 25c admission will be charged, so be there on time and enter free. Watch for further details next week.

The above two affairs will cost you nothing, that is, if you attend at the proper time. But here is one for which the admission will be only 25c. It will be for a Feather Party given

If you want to read unbiased, truthful news and editorials that have the welfare of the public as the first consideration,

SUBSCRIBE TO

THE MILWAUKEE LEADER

The only English Socialist Daily in America
540 W. Juneau Ave. Milwaukee, Wis.

SUBSCRIPTION RATES:

One year \$6.00—Six months \$3.00—Three Months 1.50

TO LEARN ABOUT PRESENT SOCIAL PROBLEMS READ

UNEMPLOYMENT AND ITS REMEDIES

By HARRY W. LAIDLER

104 pages price 15c
Socialism

WHAT IT IS AND HOW TO GET IT
By OSCAR AMERINGER

32 pages price 10c

The A B C of Socialism

By FRED HENDERSON

16 pages price 10c

One Billion Wild Horses

By STUART CHASE

24 pages price 10c

Literature agents!
Send for the quantity prices.

SOCIALIST PARTY of AMERICA
2653 Washington Blvd. Chicago, Ill.

JUGOSLOVANSKI "4. ŽULAJ" IN AKCIJA ZA BEDNE

Zdaj so taki časi, da se gode na svetu čudne reči, in naravno je, da se dogajajo tudi med čikaškimi Jugoslavlani. Na primer, konzul Kolombatović je spet organiziral svoje ljudi, da delujejo za prireditve slavnosti "jugoslovanskega 4. julija", kakor lamsko leto. Imeli jo bodo 29. novembra. Lani so v imenu vseh zborovalcev v Ashland avditoriju in v imenu Jugoslovancev v tej deželi poslali kralju Aleksandru brzojavko, v kateri so mu izrazili "GLOBOKO PODANIŠKO UDANOST". Izmed Slovencev so zdaj v pripravljalnem odboru Fr. Pavlič, Wm. Kompare, R. Komatar, Helena Kušar in več drugih. Prireditve oglašča Kobalova "Svoboda" in deloma tudi "Am. Slovenec", dva režimska hrvaška lista in seveda srbski. Značilno pri stvari pa je to, da so prireditelji s konzulom na čelu dobili podporo čikaških Daily News, kjer mislijo, da konzul in njegovi ljudje aranžirajo to stvar edino v namenu, da pomagajo bednim. Tako imajo zastopniško oglašanje, toda če bi pri "D. N." vedeli, da se gre v resnici le za proslavljanje kraljevine ter njene vlade, bi oglašanje z zgražanjem odklonili. Toliko predrzni so organizatorji "4. žulaja", da v "D. N." z dne 29. oktobra poročajo, da je njihovo akcijo odobrila tudi SNPJ. Ako bodo pri SNPJ molčali, si bodo v bodoče razni štreberji, ki se pehajo za naklonjenost uradnikov generala Živkovića, upali še več.

Razen za to "slavnost" si konzul prizadeva s pomočjo svojih pomagačev organizirati Jugoslovane v takozvano Jugoslovansko centralno organizacijo. Za Slovence je bil sklican sestanek 18. oktobra pri Bergerju. V listih ga niso oglašali, nego so se obrnili na gotove ljudi pismeno z vabilom, na katerem so bili podpisani Fr. Paulich, Fr. Bostich in Rudolph Komatar.

"Radnik" z dne 29. oktobra poroča, da operira ta "centralna" organizacija tudi med Hrvati. Pod naslovom, "Jugoslovanski delavci, bodite oprezní", piše med drugim: "Skupina Aleksandrovih petoliznikov pod komando Kolombatovića je izdala v imenu neke "Jugoslovanske centralne organizacije" apel na jugoslovanski narod v Chicagu in okolici za zbiranje novcev, katere se bo delilo med brezposelne Jugoslovane, in pa da se priredi veliko jugoslovansko proslavo v spomin 'združenja' in osvobođenja Jugoslovancev ..."

Nato "Radnik" citira posamezne stavke iz apela, kjer konzulovci obljubujejo, kako bodo ljudem pomagali do dela in na druge načine ter konstatira, da je vse skupaj le izrabljanje naroda pod pretvezo dobrodelnosti v korist kraljevega sedanjega režima v Beogradu.

Osebe na tej sliki, katero je poslal dnevnik News, so glasom poročila vse za plemenito konzulovo delo in ga podpirajo. Konzul Kolombatović je v sredi med njimi, ženske, od leve na desno pa so, Helena Kušar, Rozi Zihlerle, Mary Svalina, Anna Dilich, Mary Schubert in Danica Simick. Na enem sestanku žensk s konzulom se je Mrs. Kušar tako navdušila, da je vzhiceno izjavila, da bi tudi umrla za tako blage ideje kakor jih priporoča George. Sicer ji tega ne bo treba, ker ideje, kakršne oglašča Kolombatović, niso protustavne in ne prepovedane, pa čeprav smo v republiki.

Nedvomno je s svojimi skupinami ter opredami ustvaril precejšnje omrežje, toda to, da si ne upa povedati odkrito kaj je njegov namen, je dokaz, da ni stvar ne dobra in ne trajne veljave. Čikaškim "Daily News" so obljubili, da bodo dali ves prebitek svojega "4. julija" v fond za bedne, katerega pa dobe nazaj, da ga potem sami razdele med potrebne. In nato bodo sodelovali še skupno z drugimi narodnostim pod pokroviteljstvom "Daily News" na prireditvi, ki bo enkrat decembra.

Vpliven starokrajski Slovenec, ki je prošlo leto potoval po Evropi, piše "Proletarcu" med drugim tudi tole:

"... Pri nas je prav posebno slabo. Ljudje so na cesti, plače so takšne, da bi zadostovale komaj za hrano kakšnega kmečkega psa. Pri nas so cele dežele, kjer ljudje dobesedno od lakote umirajo (Črna Gora, Hercegovina, Dalmacija) ... Cenzura nam močno nagaja ... Človek že ne ve več, kaj in kako naj bi pisal (v liste in revije). Danes vam cenzor nekaj spusti, jutri vam isto zapleni. Prepovedujejo čisto nedolžna predavanja, premeščujejo državne uslužbenke, ki so jim po svojih nazorih nevičarji itd."

To pismo je bilo poslano tedne potem, ko je kralj proglasil ustavo. Tisti, ki se trudijo, da proslave v Chicagu "združenje in osvoboditev" Jugoslovancev, naj gornje stavke dvakrat ali trikrat prečitajo. Jim bo morda kaj pomagalo k pameti.

The British Election

British labor took a big jolt on Tuesday, October 27.

On the face of the returns, it probably looks like a bigger jolt than it is. As in this country, and in any place where proportional representation is not in use, the British election system is such that a majority can secure a representation entirely out of accord with its numbers—and, for the same reason, a minority can secure a far smaller representation than its numbers warrant. The Socialists have always suffered from this defect in the United States election machinery. They would at all times, under a fair election system, be entitled to a number of members of congress, whereas at present they haven't any.

There is also another way in which the British election may look far worse than it really is.

The Tories have a stupendous majority in the house of commons. They can do exactly as they please. One of two things will happen. Either they will steal some planks from the Labor party and proceed to enact them into law for the benefit of the country, or else they will make a complete mess of things, as they did before. In either event the Labor party will be vindicated.

Of course, we do not mean to say that the Labor party is not partly to blame for what has happened.

But its blameworthiness is exactly the opposite of that which you read in the capitalistic papers—if you are so foolish as to read them at all. It was not Labor's stand in the recent campaign that was blameworthy—its stand was the correct one to take. But it was blameworthy for not having forced Ramsay MacDonald, when he was the Labor premier, to take definite steps toward the socialization of industry, and to stand or fall by those measures. He dillydallied with minor matters and sinned away his immeasurable opportunity, and the rest of the Labor members let him get away with it. The Independent Labor party members criticized that futile policy. Their criticism were not always measured or just, but in the main they were right. Instead of being thanked for it, they were disciplined.

We predict that—after the Tories have had sufficient time to make a mess of things—the Labor party will come back stronger than ever. Because of MacDonald's misleadership, and the failure of the members to make him lead straight ahead, it missed a glorious opportunity. For this it is now paying the penalty and will continue to pay it for a time. But the lesson will not be lost upon it. On the contrary, it will be cleansed and purified in motive and action—and it will come back with a majority.—The Milwaukee Leader.

Not One Cent for Mothers and Babies

Every year 16,000 mothers fail to answer roll call. They die having babies. Two-thirds of these mothers need not have died. Among 22 nations the death rate in the United States is the highest.

Article IV of the children's charter of President Hoover's white house conference on child health and protection reads: "For every child full preparation for his birth, his mother receiving prenatal, natal and post-natal care; and the establishment of such protective measures as will make child-bearing safer."

And in the last session of congress the Jones-Cooper bill to appropriate \$1,000,000 to the children's bureau "to promote the health and welfare of mothers and children" failed to pass. Congress did appropriate \$30,000,000 to modernize three battleships. Half a million is appropriated to the national board for the promotion of rifle practice. And babies and mothers die tragically—tragically because they might have been saved had maternity centers and adequate care been provided.—Life and Labor Bulletin.

Socialism

I tell you this for a wonder, that no man shall then be glad
Of his fellow's fall and mishap to snatch at the work he had.

Then all mine and all thine shall be ours, and
no more shall any man crave
For riches that serve for nothing but to fetter
a friend for a slave.

For all these shall be ours and all men's, nor
shall any lack a share
Of the toil and the gain of living, in the days
when the world grows fair.

—William Morris.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

It is to happen once again, however, thru no fault of ours. Sava, the singing division of club No. 1 JSF, is holding its annual fall concert on Nov. 29, while the Yugoslav Club, an organization sponsored by the Yugoslav Consul, is to hold another "Union of Yugoslavs" on the same day. If we remember, that this same group held the same type of a manifestation last year on the same date on which Sava held its annual fall concert then their action is worthy of disapproval, especially so, if we consider that club No. 1 JSF has had its date set and advertised weekly for a full year. Is that spiteful or not? Have these adherents of the Yugoslav Kingdom meant to harm our club just as they tried to harm us a year ago? They failed last year. They will not do any damage to us this year either, if our members and sympathizers will hustle the sale of tickets and induce their many friends to attend.

One other angle of the situation must also be reported. Their entire net proceeds are destined to the Emergency Relief Fund, so that, under the guise of helping the poor, jobless and destitute they intend to take advantage of the Yugoslav people who are not aware of their purpose. Our people should know the purpose of any organization such as the Yugoslav Club which might be backed by royalists. They should, as citizens of the United States, have nothing to do with them. A Consul General, paid by a Monarchy absolutely cannot work for the best interests of the American citizens of Yugoslav descent in this country. He is not paid to do that. He has another job—to keep the Yugoslavs in servitude to and for Yugoslavia.

We learn that invitations have been mailed to all SNPJ lodges. As progressive organizations, these lodges should refuse cooperation with any such groups. The workers of our nationality have nothing to gain from such a unity. The letters inviting lodges to participate were dated Oct. 26, for a meeting Oct. 28, with instructions that the officers appoint someone, should the lodge not meet before that date. They were tricky all right, knowing well that hardly any lodges meet between the 26 and 28 of the month. This is a brazen attempt to camouflage the need of the poor to the cause of monarchial powers.

The British Labor Party was disastrously defeated at last week's elections and J. Ramsay MacDonald, its deposed leader, is again acclaimed the man of the hour in England. What is more sorrowful is that most of the leaders of the Labor Party went down in defeat. This, naturally, means that there was something wrong with the Labor Party. Either its method of running the government in a half, mediocre and compromising way, or else, it was the opposition to MacDonald which brought on the crushing defeat. If the latter is true, and no doubt it has played a prominent part in the election, then MacDonald, with the aid of the Conservatives, has great powers and a following which could help the Labor Party tremendously. Because of the peculiar combine of MacDonald and the Conservatives it is not quite clear but it will certainly become clarified at the next elections whether MacDonald was the great power he now is of whether the Conservatives make him appear such. This will, no doubt, prove to be an expensive lesson for the Labor Party but if they will learn from this experience and go out and remedy their weaknesses they can emerge more powerful than ever within a reasonably short time. We are sorry to learn of the defeat because this will hamper the movement in other countries and retard the progress of the working class somewhat.

This coming Friday night, Nov. 6, we will have our good friend and comrade Anna P. Krasna with us. She will conclude her lecture tour this week. Wherever she has appeared we learn that she was well liked because of her intimacy. Her fluent tongue brought many an attentive ear to her and her expressions met with applause and approval. Need we give any further recommendations to induce our people in Chicago to attend her lecture Friday night? Are not the reports of her lectures and the hearty re-

sponses better than anything we could say to bring you there? It will be held at the SNPJ Hall, 27th St. and Lawndale Ave. beginning promptly at 8:00 P. M. Admission is free.

What is happening on the borders of Manchuria is a puzzle to us and we know to many other people. Especially is this true, because of the inability of the League of Nations to do anything about it. Looks very much as if they are trying to get Russia tangled into it. Should Russia fall prey to the trap there will be sufficient reason for every capitalist nation in the world to side against her. But we hope Russia will manage to stay out of the dispute. Recent newspaper reports make our guess more punctual. Newspapers are going to investigate to determine whether Russia and Japan are friendly. We know the trick of the whole game and wouldn't be a bit surprised to learn exactly contradictory to the truth.

Mayor Hoan was in town the other day by invitation of our Real Estate organizations to tell them why Milwaukee taxpayers aren't in the same "pickle" as the Chicagoans. We were happy to read the invitation for we knew that Mayor Hoan could tell them a thing or two. Well, he did, but our newspapers failed to give much of an account of the meeting which makes us believe Mayor Hoan didn't spare any words.

They are still having a terrible time down in Harlan, Ky., where many miners are either in jail or out on bail waiting for their trial for murder to come up. Knowing something about the system that permits thugs, criminals and arms men to shoot miners under protection of the law and of the many frame ups, we cannot help but urge our people to assist in every way possible to gain freedom for these impoverished men.

But He Knows Now

In the smoking room of a club, two business men just past middle age were criticizing the young men of today.

Said one: "Look how reluctant the young men are to marry and settle down."

"That's so," replied the other. "They seem to fear marriage. Why, before I was married, I didn't know the meaning of fear."

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

On Friday November 6 comrade Anna P. Krasna from Johnstown, Pa., will give a lecture at the SNPJ Hall. She has already appeared in various cities throughout the Illinois and Wisconsin district and has met with favorable success. Her tour is being sponsored by the Educational Bureau JSF of this district and will for the first time speak in Chicago. She is a very active member of branch No. 5 JSF in Johnstown and widely known among Yugoslavs for her literary work. She will speak on social and labor problems and also stress the importance of women in the Socialist and Labor movement. We urge you to be present and invite your friends to hear comrade Krasna's message.

A comrade from Detroit writes in this week's issue of a mass meeting sponsored by branch No. 114 JSF Sunday November 8 at 116 E. Six Mile Rd. The topic for discussion will be the unemployment. It is very important that the younger folks attend such meetings to acquaint themselves with problems which also concern them. Comrade Ludvik Spolyar will speak in Slovene and I. P. Taylor in English.

The Socialist singing society Sava of branch No. 1 JSF, Chicago, promise their audience a real treat on Sunday November 29 at the CSPS Hall. The choir consist of about 30 singers who are ready to perform a two-hour program under their able director, Mr. Muha. A careful selection of classical and folk songs have been rehearsed during the summer months which will compose the first part of the program. The second part will be a scene—"On the Meadow"—near the edge of a village where men and women gaily sing the old Slovene folk songs.

In this act many sad and happy stories are told. Some of the boys sing love songs to their girl friends and some just the reverse. For an enjoyable afternoon, get your tickets in advance for 50c from any member of the choir or branch and save 25c.

It has been mentioned in an article last week by comrade M. Klarich of Detroit that their debating team, composed of comrades R. Travnik and S. Menton, expect to give their Chicago opponents "a run for their life" in the debate that will be held in Detroit Saturday November 14. Both Chicago boys promise to put up an interesting fight for the affirmative side of the subject. Regardless of who the winners in this debate will be, it will no doubt be interesting and educational to the listeners, and we hope that a large audience will be present.

In West Allis, Wis., branch No. 180 JSF in conjunction with various lodges have also arranged to have comrade Krasna speak. It will be her concluding lecture in this district, Saturday November 7 and we hope that she will have a large audience.

P. Taylor and L. Spolyar to Speak on Unemployment

On Sunday November 8, at 116 E. Six Mile Road, a mass meeting will be held by branch No. 114 JSF Detroit. Paul Taylor, the principal speaker will speak in English and comrade Ludvig Spolyar, a member of branch No. 114 will talk in Slovene. Their subject will be on unemployment and its remedies. All members of the Young Americans and Wolverines SNPJ Lodges are asked to attend and invite their friends.

Andrew Grum Jr., Detroit, Mich.

When a nation accepts a suggestion in principle, that means it is willing to argue about it.

FRAGMENTS

The last line of capitalism will be a Socialist rope to strangle it to death.—N. L.

The big problem of the Democrats is to find a leader who knows enough to keep still about the right things.—M. L.

Mr. Hoover is worried because the people of America no longer have enough homes to stay away from.—M. L.

America shut out the horde of immigrants, but a horde couldn't do as much harm as the hoarders.—M. L.

Some folks assume that they are famous when they are notorious, merely.—P. P.

Nearly every time man displays his temper he loses it.—D. N.

Shut your eyes when you look at the faults of a friend.—D. N.

There is a vast difference between making your mark and making remarks.—D. N.
Pity the poor cotton planter when it takes a whole bale to buy his wife a nice rayon frock.

One reason why farmers and wage workers can't barter is because the farmers are too poor to ship their products, and the wage workers don't own theirs.—The American Guardian.

The chief trouble seems to be that the solid part of America's backbone is all in the lump at the top.—M. L.

Still, it's a strange philanthropy that pays men too little and uses the profits to feed the needy.—M. L.

Nebraska Paternalism

The papers report that in some parts of Nebraska, the bankrupt farmers have nothing but wheat to eat. But they add that the government of that great state has promptly taken note of the serious situation, and the politicians have recognized their duty to the people who elected them.

They directed a lady "dietary expert" at the state university to get busy and she did. Her report gives more than 20 recipes for "tasty dishes" made from wheat, cooked by such various processes as boiling, double-boiling, frying, baking, fricaseeing, roasting, and stewing, and with no additional ingredients except such incidentals as salt, baking powder, etc.

The Nebraska farmer may thus eat a wheat cereal for breakfast, and drink a mock-coffee made of roasted wheat; have for dinner fried wheat "patties"; and for supper, a hash made of wheat a la Maryland and Boston baked wheat left over from the day before.

Thus does the great commonwealth of Nebraska acquit itself. The capitalist gentlemen of Omaha and Lincoln and their political servants may now return to their golf and poker; they have done their duty.

It is true that the relief they gave smacks somewhat of paternalism, but it is understood that the political gents take the position that in such extreme cases, a little paternalism is permissible.

—The American Guardian.

A Sensible Opinion From the Other Side

THE LEGION RUNS OUT AN AGITATOR.

An organizer for the Trade Unity Union league in Council Bluffs was seized in the city council chambers by members of the American Legion and driven twenty miles out of town. He was released with the warning not to return. The man had called the city officials a bunch of hypocrites in a controversy over the treatment of the city's poor. The members of the Legion thereupon disposed of him summarily as an agitator and an undesirable.

The enemies of the Legion make considerable of such episodes. The friends of the Legion cannot ignore the criticism. When the members collectively assume that they have a special responsibility for what they regard as security and order they are mistaken. Although Americans think of themselves as having established a free society, they retain the instinct in some communities to manhandle the person whose opinions and acts they do not like. When this takes the form of night riding, kluxing, and punishment administered by private individuals for what they consider public purposes the wrong is apparent. The rights of people cannot be limited by the decisions of other individuals organizing to suppress them, nor can organizations of private citizens turn to law enforcement at their own caprices.

The American Legion is not an exception to this. Its patriotism does not give it civil authority. The great majority of its members do not think it does, but occasionally the service men in a community will execute public opinion upon an offender whose offense is against feeling and not against law. It is particularly difficult to protect the rights of a stranger and agitator where and when the inhabitants are angry over some issue, but such protection is exactly what American society is supposed to offer such a person.

Occasionally when Legion members have done some rough riding they are persuaded of general approval. Their more thoughtful leaders will discourage such tendencies. The Legion is not a law enforcement agency. It is neither the klan nor the Anti-Saloon league and does not want to be either.

—The Chicago Tribune.

WHY HESITATE?

John M. Baer in Labor, Washington, D. C.